

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**ANALIZA POSLOVANJA JAVNEGA ZAVODA
ŠTUDENSKI DOMOVI V LJUBLJANI**

Ljubljana, oktober 2006

PRIMOŽ ZEMLJIČ

IZJAVA

Študent PRIMOŽ ZEMLJIČ izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom izr. prof. dr. METKE TEKAVČIČ, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 05. 10. 2006

Podpis: _____

KAZALO

1	UVOD	1
2	JAVNI SEKTOR	2
2.1	OPREDELITEV JAVNEGA SEKTORJA	2
2.2	JAVNI SEKTOR V SLOVENIJI.....	4
2.3	JAVNE SLUŽBE	5
3	JAVNI ZAVODI	6
3.1	USTANOVITEV JAVNEGA ZAVODA.....	8
3.1.1	<i>Organi zavoda</i>	8
3.1.2	<i>Sredstva za delovanje javnih zavodov</i>	9
3.1.2.1	<i>Proračunska sredstva</i>	9
3.1.2.2	<i>Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu</i>	11
4	ŠTUDENSKI DOMOVI V LJUBLJANI	12
4.1	PREDSTAVITEV ZAVODA ŠTUDENSKI DOMOVI V LJUBLJANI.....	12
4.1.1	<i>Poslanstvo in vizija zavoda Študentski domovi v Ljubljani</i>	14
4.2	ORGANIZACIJA ZAVODA ŠTUDENSKI DOMOVI V LJUBLJANI.....	14
4.3	ORGANI ZAVODA ŠTUDENSKI DOMOVI V LJUBLJANI.....	16
4.3.1	<i>Svet Zavoda</i>	16
4.3.2	<i>Direktor Zavoda</i>	17
4.3.3	<i>Študentski svet stanovalcev</i>	17
4.3.4	<i>Drugi organi</i>	18
4.4	FINANCIRANJE ZAVODA ŠTUDENSKI DOMOVI V LJUBLJANI.....	18
5	ANALIZA POSLOVANJA	22
5.1	ANALIZA BILANCE STANJA	23
5.1.1	<i>Analiza sredstev</i>	24
5.1.1.1	<i>Analiza stalnih sredstev</i>	26
	Odpisanost osnovnih sredstev	27
5.1.1.2	<i>Analiza obratnih sredstev</i>	28
5.1.2	<i>Analiza obveznosti do virov sredstev</i>	32
5.1.2.1	<i>Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitev</i>	33
5.1.2.2	<i>Lastni viri in dolgoročne obveznosti</i>	34
5.1.3	<i>Analiza plačilne sposobnosti in finančne stabilnosti</i>	37
	Finančna stabilnost.....	37
	Plačilna sposobnost	38
5.2	ANALIZA USPEHA POSLOVANJA	41
5.2.1	<i>Analiza prihodkov</i>	41
5.2.2	<i>Analiza odhodkov</i>	43
5.2.3	<i>Analiza poslovnega izida</i>	46
5.3	ANALIZA USPEŠNOSTI POSLOVANJA.....	48
6	SKLEP	50
	LITERATURA	51
	VIRI	52
	PRILOGE	

1 UVOD

V gospodarstvu deluje vrsta organizacij, ki se med seboj razlikujejo po lastninski strukturi, velikosti ter po različnih ciljih, ki jih zasledujejo. Vsaka izmed teh opravlja svojo dejavnost z določenimi cilji in prav temeljni cilji poslovanja posamezne organizacije omogočajo razlikovanje organizacij ter delitev teh na podjetja oziroma gospodarske družbe, katerih temeljni cilj poslovanja je profit, in neprofitne organizacije, katerih temeljni cilj delovanja ni izključno pridobitna dejavnost.

Najbolj tipična in najbolj razširjena oblika neprofitnih organizacij so pri nas zavodi. Javni zavodi so posredni uporabniki državnega oziroma občinskega proračuna. Cilj njihovega delovanja ni ustvarjanje dobička, temveč zagotovitev dobrin v javnem interesu. Kljub nepridobitni dejavnosti pa morajo zavodi poslovati kakovostno in racionalno ter kriti stroške poslovanja ob doseganju postavljenih ciljev. Zato je poznavanje ekonomike za javni zavod pomembno, saj je dolgoročno izvajanje poslanstva možno le ob ustrezni strukturi stroškov in prihodkov ter ob zagotavljanju ustrezne kvalitete storitev in izdelkov, ki jih ta javni zavod ponuja.

Namen diplomskega dela je z analizo poslovanja javnega zavoda Študentski domovi v Ljubljani prikazati osnovne značilnosti poslovanja javnega zavoda ter spoznati poslovno stanje organizacije na konkretnem primeru. Najpomembnejša naloga poslovanja v javnem sektorju je namreč zagotavljanje, da je delovanje javno, odgovorno in smotno, seveda s poudarkom na uresničevanju zastavljenih ciljev.

Diplomsko delo je razdeljeno na štiri dele. Prvi del je namenjen opredelitvi in predstavitvi javnega sektorja. Ker sta pojma javni sektor in javna služba tesno povezana, je v prvem delu podana tudi opredelitev javne službe.

V drugem delu sledi splošna predstavitev javnega zavoda kot nepridobitne organizacije, katere namen je zagotavljanje javnih služb, ter opredelitev in delovanje javnih zavodov v Sloveniji. Predstavljene so osnovne značilnosti delovanja, ustanavljanja, organiziranja in financiranja javnih zavodov.

V tretjem delu diplomskega dela so podane osnovne informacije o javnem zavodu Študentski domovi v Ljubljani oziroma predstavitev javnega zavoda Študentski domovi v Ljubljani. Tako so predstavljena in razložena organizacijska struktura, organi ter načini financiranja zavoda Študentski domovi v Ljubljani.

Tema četrtega dela je analiza poslovanja v letih 2004 in 2005, ki sloni na bilanci stanja in izkazu poslovnega izida. Za zagotovitev primerljivosti podatkov sem podatke iz bilance stanja, ki izkazuje sredstva in vire sredstev, s katerimi razpolaga zavod Študentski domovi v Ljubljani, in se nanašajo na določen trenutek, inflacioniral z indeksom cen življenjskih potrebščin $I_{dec05/dec04} =$

102,3. Podatki v izkazu poslovnega izida se nanašajo na celotno obdobje, zato sem jih inflacioniral s povprečnim indeksom cen življenjskih potrebščin $I_{\text{jan05-dec05}/\text{jan04-dec04}} = 102,5$. S tem je dosežena primerljivost podatkov med letoma 2005 in 2004 po metodi stalnih cen. Celotna analiza je sestavljena iz teoretičnega dela, kjer je predstavljena teoretična podlaga analize poslovanja in razlaga pojmov, ter praktičnega dela, v katerem so podani podatki, zbrani iz letnih poročil zavoda Študentski domovi v Ljubljani.

Sklepni del predstavlja povzetek opravljene analize z ugotovitvami iz obdelanih in proučevanih podatkov.

2 JAVNI SEKTOR

2.1 Opredelitev javnega sektorja

V vseh gospodarskih sistemih je delitev na javni in zasebni sektor velikega pomena. Pomembna je tako zaradi institucionalnih razlik in interesov kot zaradi individualnih preferenc. Definicije javnega sektorja so številne. Tako imamo modele opredelitve javnega sektorja, ki izhajajo iz koncepta javnega interesa. Znani so tudi javno-finančni modeli opredelitve javnega sektorja, ki upoštevajo ekonomska merila¹, kot so: javna in privatna lastnina, proračunski in tržni alokacijski mehanizem, mehanizem planskega in *laisser-faire* nadzora ter hierarhični in interakcijski odnosi med proizvajalci javnih storitev (Kamnar, 1999, str. 24).

Gospodarski sistem je v vsaki državi sestavljen iz privatnega in javnega sektorja. Medtem ko je privatni sektor sestavljen iz različnih osebkov in institucij na strani ponudbe in povpraševanja, je javni sektor tisti del gospodarstva, katerega delovanje je povezano z državo. Država je z javnimi podjetji in institucijami lastnica javnega sektorja ter ga upravlja (Gala, 2002, str. 2). V javni sektor sodijo vse osebe, ki se v celoti ali delno financirajo s prihodki, zbranimi davki, prispevki in drugimi dajatvami, torej javna uprava na državni in krajevni ravni, ter vse druge osebe javnega sektorja, kot so skladi, zavodi in agencije oziroma druge ustanove, ki izvajajo naloge v imenu države in pod njenim nadzorom. Poleg teh oseb spadajo vanj tudi podjetja, ki so v celoti ali delno v lasti države.

Ker sta javni in zasebni sektor v razvitih gospodarstvih prepletena, soodvisna in medsebojno povezana, lahko zaradi njunega soobstoja govorimo o mešanem gospodarstvu. Javni sektor s formuliranjem javnih politik neposredno, posredno, namensko in nenamensko vpliva na aktivnost zasebnega sektorja. Zato je javni sektor težko opredeliti ločeno od zasebnega sektorja. Poleg tega

¹ Poznamo več vrst modelov, ki opredeljujejo javni sektor: model državne avtoritete, alokacijski model, model redistribucije, proizvodni model in še nekatere vmesne različice. Kakorkoli že, veljavni model javnega sektorja mora pojasniti šest pomembnih vprašanj, ki so: stopnja individualne svobode, problem alokacije produkcijskih tvorcev, problem distribucije, produkcijski problem, problem lastnine in obsega državne birokracije (Lane, 2000, str. 14–18).

zaradi različnih sistemov državne in gospodarske ureditve različnih dežel obstajajo tudi različne opredelitve javnega sektorja (Fabjančič, 2002, str. 2).

V slovenskem javnem pravu se največkrat uporablja delitev na osebe javnega in zasebnega prava. Osebe zasebnega prava so organizacije, ki jih na podlagi proste volje ustanovijo fizične ali pravne osebe zaradi lažjega uresničevanja (zasebnih) ciljev ali interesov. Osebe javnega prava so tiste osebe, ki so ustanovljene zaradi zasledovanja javnih ciljev oziroma uresničevanja javnih interesov, zadovoljevanja javnih potreb.

Dovolj splošna in široka opredelitev javnega sektorja zajema javna podjetja, javne finančne organizacije in državo kot nepodjetniško organizacijo (Rupnik, Stanovnik, 1995, str. 4–6):

- **javna podjetja** (med javnofinančne tokove sodijo samo njihov poslovni presežek oziroma izguba, morebitni plačani davki in financiranje razširjene reprodukcije v takih podjetjih);
- **javne finančne organizacije** (med javnofinančne tokove se štejejo vsi tisti posli finančnega posredništva, pri katerih bodisi državna prisila zagotavlja odstopanje pogojev najemanja ali plasiranja sredstev od normalnih pogojev finančnega trga bodisi je, ne glede na pogoje, eden od partnerjev država kot nepodjetniška organizacija);
- **država kot nepodjetniška organizacija** po metodologiji Združenih narodov iz leta 1993 (SNA) obsega: *vse državne in upravne organe* (npr. parlament, sodstvo, državna uprava, vojska, policija ipd.), *sisteme socialnega zavarovanja*, ki so ustanovljeni in nadzirani s strani države, ter *neprofitne in netržne organizacije*, ki so nadzorovane in v večjem delu financirane s strani državnih organov (Statistical Sources on Public Sector Employment, 1994, str. 39).

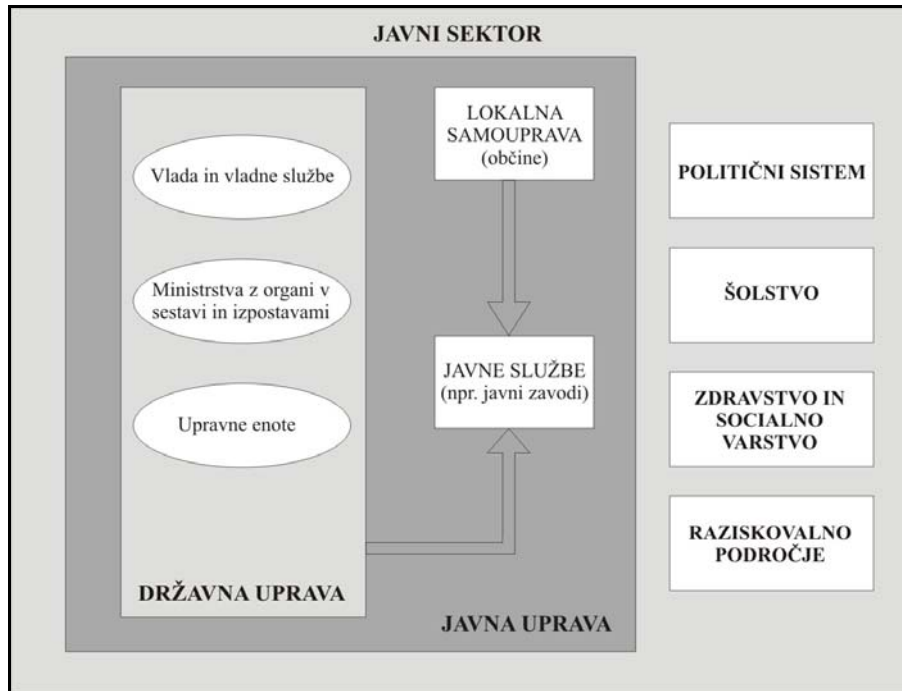
Razlogi obstoja javnega sektorja segajo od potrebe po dostopu javnih dobrin. Javne dobrine so stvari ali upravičenja, ki jih skupaj troši več potrošnikov tako, da potrošnja enega v ničemer ne omejuje količine ali kakovosti potrošnje drugega. Vlada oblikuje javne ekonomske politike zaradi relativne redkosti dobrin in storitev s ciljem usmerjanja alokacije resursov, povečanja stabilnosti v alokativnem in distribucijskem procesu ter s splošnim namenom boljšega zadovoljevanja človekovih potreb. Javni mehanizmi za doseganje ciljev javnega sektorja so (Ferfila et al., 2002, str. 149):

- javna lastnina,
- proračunsko financiranje,
- državna (javnopravna in zasebnopravna) regulacija in
- pogodbeni management.

2.2 Javni sektor v Sloveniji

Javni sektor običajno pojmuje kot skupno ime za javno upravo, politični sistem, izobraževalno, zdravstveno in raziskovalno sfero. Gre za splet dejavnosti, ki skupaj z gospodarstvom oziroma zasebnim sektorjem sestavlja celoto družbenega življenja (Ferfila et al., 2002, str. 149).

Slika 1: Sestava javnega sektorja

Vir: Ferfila et al., 2002, str. 150.

Po Zakonu o javnih financah (v nadaljevanju ZJF) sestavljajo javni sektor v Sloveniji neposredni² in posredni³ uporabniki, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju ZZZS) ter Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju ZPIZ), oba v obveznem delu zavarovanja, javni gospodarski zavodi, javna podjetja in druge pravne osebe, pri katerih ima država odločujoč vpliv na poslovanje (ZJF, 1999, 3. čl., 1. odst., 8. tč.).

Z Zakonom o javnih financah so določena pravila, ki se uporabljajo za javne zavode pri sestavi in predložitvi finančnih načrtov, gospodarjenju z denarnimi sredstvi, zadolževanju, dajanju poroštva, računovodstvu, predložitvi letnih poročil in proračunskemu nadzoru.

² Državni oziroma občinski organi ali organizacije ter občinska uprava (ZJF, 1999, 3. čl., 1. odst., 5. tč.).

³ Javni skladi, javni zavodi in agencije, katerih ustanovitelj je država oziroma občina (ZJF, 1999, 3. čl., 1. odst., 6. tč.).

2.3 Javne službe

Javne službe so dejavnosti posebnega družbenega pomena, njihovo trajno in nemoteno delovanje je v javnem interesu, zato jih na podlagi zakona ali odloka zagotavlja država, občina ali mesto. Izvajalci javne službe nudijo prebivalcem države določene dobrobiti, ki jim jih kot pravice zagotavlja zakon ali odlok. Te dobrobiti so največkrat storitve, lahko pa so tudi denarna nadomestila, izdatki za zdravila, izdatki za ortopedske pripomočke in drugo, odvisno od vrste javne službe (Zver, 2003, str. 8).

Javne službe se opravljajo z namenom zadovoljevanja potreb v javnem interesu. Tu ne gre le za želje in delne interese posameznih plasti družbe, ampak za preference celotnega prebivalstva. Javna služba naj bi obstajala v dobro celotne družbe ter tako v dobro vsakega posameznika znotraj te družbe (Rosen, 1999, str. 5).

Pojem javne službe je v Sloveniji v uporabi v ožjem pomenu in zajema le servisno dejavnost države in lokalnih skupnosti, ne pa tudi njihovih oblastnih funkcij. Je dejavnost, prek katere se zagotavljajo javne dobrine in jo označujejo naslednje značilnosti (Virant, 1998, str. 129):

- izvaja se v javnem interesu;
- za njeno zagotavljanje je odgovorna država ali lokalna skupnost;
- izvzeta je iz pravnega režima tržnih dejavnosti;
- izvaja se po posebnem javnopravnem režimu, ki se nanaša na način izvajanja dejavnosti, na razmerja med izvajalcem, uporabnikom, in državo oziroma občino ter na cenovni režim;
- državna uprava javne službe večinoma ne izvaja neposredno, ampak le zagotavlja njihovo izvajanje; dejansko izvajanje zagotavljajo posebne institucije (šole, zdravstveni domovi, cestna podjetja, komunalna podjetja itd.).

Poznamo tri glavne delitve javnih služb:

- **gospodarske in negospodarske** – gospodarske javne službe⁴ se izvajajo na področju energetike, prometa in zveze, vodnega gospodarstva in komunale; pri zagotavljanju javnih dobrin je pridobivanje dobička podrejeno zadovoljevanju javnih potreb; najpomembnejša oblika je javno podjetje; negospodarske javne službe⁵ izvajajo organizacije s področja družbenih dejavnosti in so ustanovljene za opravljanje vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega, invalidskega in otroškega varstva, socialnega zavarovanja in drugih neprofitnih dejavnosti; opravljajo pa lahko tudi pridobitne

⁴ Po Zakonu o gospodarskih javnih službah (v nadaljevanju ZGJS) se z njimi zagotavljajo materialne javne dobrine kot proizvodi in storitve, katerih trajno in nemoteno proizvodnjo v javnem interesu zagotavlja Republika Slovenija oziroma občina ali druga lokalna skupnost zaradi zadovoljevanja javnih potreb, kadar in kolikor jih ni mogoče zagotavljati na trgu (ZGJS, 1993, 1. čl., 2. odst.).

⁵ Negospodarske javne službe se po Zakonu o zavodih (v nadaljevanju ZZ) ukvarjajo z dejavnostmi, ki niso materialne narave in njihov cilj ne sme biti pridobivanje dobička (ZZ, 1991, 1. čl., 2. odst.).

dejavnosti, tj. dejavnosti, ki niso opredeljene kot gospodarske javne službe, če se opravljanje dejavnosti zagotavlja na način in pod pogoji, ki veljajo za negospodarsko javno službo;

- **državne in lokalne javne službe** – državne javne službe določi država z zakonom, lokalne pa lokalna skupnost z odlokom, ki pa mora biti utemeljena z zakonom;
- **obvezne in izbirne**⁶ – obvezne so tiste, ki jih država ali lokalna skupnost mora organizirati, izbirne oziroma neobvezne pa niso obvezne in se pojavljajo na lokalni ravni.

Razlogi, da je neko dejavnost mogoče opredeliti kot javno službo, so (Kavčič, 1999, str. 20):

- delovanje na podlagi tržnih zakonitosti ne more zagotavljati ustrezne ravni storitev ali proizvodov, bodisi gre za prevelike začetne investicije, previsoke cene, ki bi preprečevale enakomerno porabo, ali za naravni monopol in podobno;
- nujnost trajnega opravljanja dejavnosti za normalno življenje ljudi v skupnost uporabnikov, ko dobrine ni mogoče določiti ali uporabo dobrine izmeriti (npr. javna razsvetljava);
- prisilnost uporabe dobrine, kadar so uporabniki sicer znani in je porabo mogoče izmeriti, ni pa pripravljenosti za zadostno investiranje v to dobrino (npr. nezgodno zavarovanje).

Kot smo videli je za javno službo nepomembno, kdo jo opravlja, pomembno je, da deluje po pravilih, ki jih predpiše država na celotnem področju države, in je na voljo vsakomur, ob vsakem trenutku in ob čim ugodnejših pogojih ali celo brezplačno.

Izvajalci javne službe so tako lahko javni zavodi, zavodi s pravico javnosti, zasebni zavodi, gospodarske družbe, društva, druge organizacije, samostojni podjetniki, zasebniki itd. Vendar pa so izključno javni zavodi tista posebna organizacijska oblika pravnih oseb javnega prava, ki jim je pravica do izvajanja javne službe dana neposredno z zakonom in je torej osnovni namen njihove ustanovitve prav izvajanje določene vrste javne službe.

3 JAVNI ZAVODI

Javni zavodi so posredni uporabniki državnega oziroma občinskega proračuna. Zakon o zavodih (1991) jih opredeljuje kot neprofitne organizacije, katerih cilj ne sme biti ustvarjanje dobička oziroma maksimiranje tržne vrednosti enote lastniškega kapitala, ampak predvsem zagotavljanje določenih dobrin in storitev v javnem interesu. So posebna organizacijska oblika, v kateri se izvajajo družbene dejavnosti, ki pomenijo javno službo. Cilj javnega zavoda je z danimi in omejenimi sredstvi doseči maksimalne koristi in zadovoljstvo uporabnikov storitev javne službe za izvajanje tržne dejavnosti.

⁶ Delitev na obvezne in izbirne javne službe se uporablja samo pri gospodarskih javnih službah, saj Zakon o zavodih o tej delitvi ne govori, ZGJS pa jo predvideva v 3. členu.

Javni zavodi spadajo v osnovi v neprofitni sektor, kar pomeni, da je njihov cilj čim večja kakovost njihovih storitev in ne maksimiranje dobička. Bistvo neprofitne organizacije je torej izpolnjevanje vnaprej postavljenih nalog, kar pa seveda ne pomeni, da ne delujejo v smeri čim boljšega finančnega rezultata. Tipične značilnosti neprofitnih dejavnosti so (Freeman, Shoulders, 1993, str. 1):

- cilj njihovega delovanja ni ustvarjanje dobička, ampak zagotavljanje javnih dobrin in storitev;
- običajno so državna in ne zasebna last;
- njihovo delovanje se večinoma financira iz javnih sredstev in ne s prodajo blaga in storitev na trgu;
- temeljne cilje njihovega delovanja določi parlament.

Zavod sme ustvarjati dobiček, le da ti dobički ne pomenijo oblike koristi lastnikov organizacije, kot je to značilno za komercialna podjetja. Ena od posebnosti računovodstva javnega zavoda je ta, da le-ta lahko ugotavlja presežek prihodkov nad odhodki, ki pa ga zavod porabi za nadaljnji razvoj dejavnosti, ki jo opravlja, če ni z aktom o ustanovitvi določeno drugače.

Ko javni zavod nastopa na trgu, mora imeti enak položaj kot ostali gospodarski subjekti in ne sme biti privilegiran. Manjše davčne obremenitve bi vodile v zagotavljanje boljšega položaja zavoda in nelojalno konkurenco na trgu z gospodarskimi subjekti. Zanje veljajo predpisi o konkurenci, davčni in drugi predpisi. Zato je javni zavod za opravljanje tržne dejavnosti tudi davčni zavezanec za plačilo davka od dobička pravnih oseb.

Smisel dovoljenja opravljanja tržne dejavnosti je poleg dopolnitve temeljne dejavnosti, zaradi katere je zavod ustanovljen in se opravlja v javnem interesu, uporabljanje ustvarjenih presežkov za razvoj in razširitev dejavnosti ter izboljšanje kakovosti oziroma zmanjšanje porabe javnih sredstev.

Javni zavodi lahko opravljajo tri vrste dejavnosti, ki so soodvisne z viri financiranja (Zver, 2003, str. 10):

- dejavnost, ki je financirana iz javnih virov – obseg dela, cene in vsebina javne službe so določene v letnem načrtu oziroma v pogodbi z ustanoviteljem;
- dejavnost, s katero javni zavod nastopa na trgu oziroma je financirana s plačili iz nejavnih, pretežno zasebnih virov; ustanovitelj določa vsebino in cene storitev javne službe, obseg ni nujno določen;
- tržna dejavnost⁷ oziroma prodaja blaga in storitev, ki ne sodijo v javno službo; vsebino in obseg tržne dejavnosti določi zavod sam z letnim delovnim programom, ki je odvisen od zmogljivosti javnega zavoda in trga; tudi cene določa zavod sam, v redkih primerih ustanovitelj ali financer.

⁷ Izrazi, ki se uporabljajo za tržno dejavnost so tudi lastna dejavnost in pridobitna dejavnost.

3.1 Ustanovitev javnega zavoda

Javne zavode lahko ustanovijo republika, občine, mesta in druge, z zakonom pooblašcene, pravne osebe. Za ustanovitev javnega zavoda v Sloveniji je potrebno zagotoviti sredstva za ustanovitev in začetek dela zavoda, hkrati pa morajo biti izpolnjeni še drugi, z zakonom določeni, pogoji. Z vpisom akta o ustanovitvi v sodni register pridobi zavod pravno sposobnost. Akt, na podlagi katerega se ustanovi javni zavod, mora vsebovati (ZZ, 1991, 8. čl.):

- ime in sedež oziroma prebivališče ustanovitelja,
- ime in sedež zavoda,
- dejavnost zavoda,
- določbo o organih zavoda,
- sredstva, ki so zavodu zagotovljena za ustanovitev in začetek dela,
- vire, način in pogoje za pridobivanje sredstev za delo zavoda,
- način razpolaganja s presežkom prihodkov nad odhodki in način kritja primanjkljaja sredstev za delo zavoda,
- pravice, obveznosti in odgovornosti zavoda v pravnem pomenu,
- določbe o odgovornosti ustanovitelja za obveznosti zavoda,
- medsebojne pravice in obveznosti ustanovitelja in zavoda,
- druge določbe v skladu z zakonom.

Upravljanje zavoda je v zakonu zelo slabo definirano. Ustanovitelju omogoča, da to vprašanje reši v aktu o ustanovitvi in statutu zavoda. V zakonu je določeno, da s sredstvi upravlja zavod, vprašanja upravljanja pa so v rokah ustanovitelja. Država kot ustanoviteljica javnega zavoda izvaja svojo upravljalno funkcijo z regulacijo javne službe, s sistemom financiranja dejavnosti in kapitalskih vlaganj, s predstavniki v organih upravljanja, z direktorjem in z izvajanjem nadzora nad delovanjem javnih zavodov.

3.1.1 Organi zavoda

Po Zakonu o zavodih (1991) so organi zavoda sledeči:

- svet zavoda,
- direktor,
- strokovni vodja in
- strokovni svet.

Svet zavoda sestavljajo predstavniki ustanovitelja, delavcev zavoda ter predstavniki uporabnikov oziroma zainteresirane javnosti. Svet zavoda sprejema statut ali pravila in splošne akte zavoda,

programe dela in razvoja zavoda, spremlja uresničevanje programov razvoja in dela, določa finančni načrt in sprejema zaključni račun zavoda.

Direktor zavoda je poslovodni organ zavoda, ki organizira in vodi delo ter poslovanje zavoda, predstavlja in zastopa zavod in je odgovoren za zakonitost dela zavoda. Imenuje in razrešuje ga ustanovitelj, če ni z zakonom ali aktom o ustanovitvi za to pooblaščen svet zavoda.

Strokovni vodja vodi strokovno delo v zavodu. Njegove pravice, dolžnosti in odgovornosti se določijo s statutom ali pravili zavoda v skladu z zakonom ali aktom o ustanovitvi.

Strokovni svet obravnava vprašanja s področja strokovnega dela zavoda, odloča o strokovnih vprašanjih v okviru svojih pooblastil, določa strokovne podlage za programe dela in razvoj zavoda, daje svetu, direktorju in strokovnemu vodji mnenja in predloge glede organizacije dela in pogojev za razvoj dejavnosti ter opravlja druge naloge, določene z zakonom, statutom ali pravili zavoda.

3.1.2 Sredstva za delovanje javnih zavodov

Poznamo tri vrste finančnih virov javnih zavodov. Ti viri so:

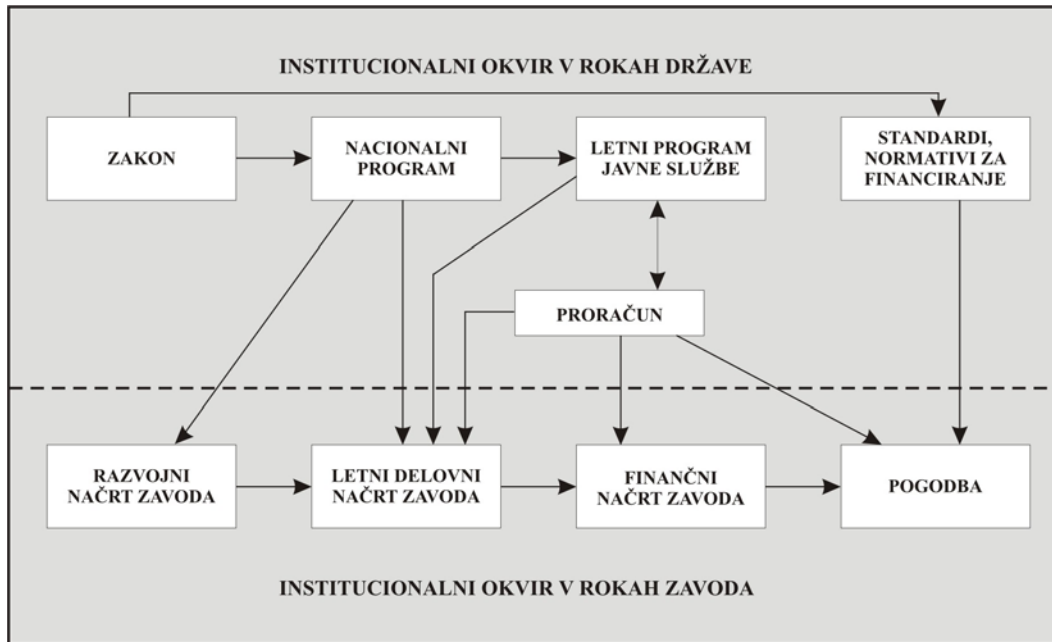
- proračunska sredstva oziroma sredstva ustanovitelja (javnofinančni viri),
- prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu in
- drugi viri (dotacije, donacije, darila in podobno).

V nadaljevanju diplomskega so povzete bistvene značilnosti oziroma lastnosti posameznega vira financiranja.

3.1.2.1 Proračunska sredstva

Javni zavodi se v proračun vključujejo na štiri načine: kot izvajalske organizacije, kot dotirani javni zavodi, kot izvajalci storitev, katerih naročnik je država, ali kot porabniki investicijskih sredstev. Katere javne zavode, v kolikšnem obsegu in katere naloge ali programe bo financiral proračun, je določeno z zakoni, nacionalnimi programi, s podzakonskimi in z ustanovitvenimi akti, z letnimi programi dejavnosti oziroma javne službe, z letnimi delovnimi programi zavodov in s pogodbami. Povezavo med vsemi naštetimi akti prikazuje Slika 2 na strani 10 (Kamnar, 1999, str.123).

Slika 2: Institucionalna ureditev proračunskega financiranja javnih zavodov

Vir: Kamnar, 1999, str. 123.

Iz javnofinančnih virov se financira (Zver, 2003, str. 11):

- v celoti opravljanje tistega obsega in vsebine redne dejavnosti javne službe, ki je določena z zakonom, nacionalnim programom, potrjenim letnim načrtom in pogodbo, sklenjeno z državo ali občino oziroma s financerjem;
- delno opravljanje storitve javne službe, s katerimi javni zavodi nastopajo na trgu in s katerimi presegajo redni oziroma v letnem načrtu določen obseg in vsebino javne službe; opravljanje teh storitev je pogojeno z dovoljenjem ustanovitelja in zmogljivostmi posameznega javnega zavoda, pri čemer ceno storitvam praviloma določa ustanovitelj; lahko gre tudi za projekte ali programe, za katere javni zavod pridobi javnofinančna sredstva (dotacije) s sodelovanjem na javnem razpisu;
- investicije, v obsegu, ki je določen z letnim finančnim načrtom in sovpada z načrtom razvojnih programov države ali občin, na osnovi pogodbe med ustanoviteljem in javnim zavodom.

Finančna sredstva javni zavod pridobi na podlagi pogodbe, ki jo sklene z ministrstvom za tekoče leto. Pogodba je bolj ali manj standardizirana po dejavnostih. Temeljila naj bi na letnem programu javnega zavoda. V njej pogodbenika opredelita vrsto in obseg javne službe ter višino sredstev za njeno izvajanje. Gre za točno opredeljeno metodologijo za določitev osnov, po katerih se izračunajo sredstva za izvajanje javne službe.

V javnem zavodu morajo sredstva uporabiti namensko v skladu s svojim letnim programom dela ter finančnim načrtom. To dokazujejo z zaključnim računom, poročilom o uresničevanju ciljev ter drugimi poročili. Če ministrstvo ugotovi, da so bila dana sredstva porabljenjena nenamensko ali

v nasprotju z zakonom, za znesek nenamensko porabljenih sredstev zmanjša akontacije ali pa kratkoročno ustavi nakazovanje sredstev na račun, s katerega so bila ta porabljena nenamensko.

3.1.2.2 Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu

Ustanovitelj pogosto ne nameni javnemu zavodu toliko sredstev, kolikor so dejanski stroški izvajanja redne dejavnosti, in pričakuje od javnega zavoda, da bo z doplačili za storitve javne službe iz zasebnih virov oziroma prodajo storitev javne službe na trgu pokrili primanjkljaj javno finančnih sredstev pri izvajanju redne dejavnosti, ki tako omogoči učinkovitejše in uspešnejše poslovanje javnega zavoda ter tudi doseganje ciljev, ki so opredeljeni v redni javni službi. Ta prihodek je opredeljen kot profitna dejavnost, kjer je osnovni cilj maksimiranje dobička oziroma prihodkov nad odhodki. V tem delu so zavodi orientirani tržno, dobiček iz te dejavnosti pa je obdavčen.

Razlogi, da zavod opravlja tudi pridobitno dejavnost, so (Trunk-Širca, Tavčar, 2000, str. 59):

- odvisnost od javnih financ – ne glede na vir ali obliko financiranja občutijo javni zavodi krčenje javne porabe;
- stroški – rast stroškov nasploh zadeva tudi javne zavode, ki dokazujejo učinkovitost svojega delovanja in posebej porabljanja dodeljenih sredstev z varčnim in umnim gospodarjenjem;
- osamosvajanje – javni zavodi se marsikje skušajo osvoboditi vpliva birokratske in toge državne uprave;
- konkurenca – javni zavodi se srečujejo z vse večjo konkurenco pridobitnih organizacij, ki opravljajo isto ali podobno dejavnost.

Pojavi se precej dilem pri prihodkih, ki jih javni zavod pridobi na trgu. Prihodki, ki jih zavod ustvari na trgu, vendar brez možnosti svobodnega oblikovanja cene⁸, tako spadajo le k prihodkom za izvajanje javne službe, ne pa k prihodkom, ki so pridobljeni s prodajo blaga in storitev na trgu.

Tržna dejavnost javnih zavodov je opredeljena dokaj ozko. K prihodkom od prodaje blaga in storitev na trgu spadajo le tisti lastni prihodki, ki jih javni zavod ustvari s prodajo tistega blaga in storitev, ki niso opredeljene kot javna služba, ki je določena v področnih zakonih, nacionalnih programih in ustanovitvenem aktu javnega zavoda⁹.

⁸ Naj opozorim, da cene storitvam javnih služb določi ustanovitelj.

⁹ Tako določa tržno dejavnost 10. člen Uredbe o dodatni delovni uspešnosti v javnem sektorju (2004). Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu so po tej uredbi definirani v prilogi:

- prihodki od prodaje blaga;
- prihodki od kongresne dejavnosti;
- prihodki od kotizacij za izobraževanja;
- prihodki od gostinske dejavnosti;
- prihodki od nadstandardnih zdravstvenih storitev;

Uporaba dobička za opravljanje in razvoj dejavnosti je zakonsko dokaj nejasna. Določenih ni nobenih normativnih kriterijev za uporabo dobička, zato je lahko dejansko vsako razpolaganje opravičiti kot vlaganje v upravljanje in razvoj dejavnosti. Pri tem je bistveno tudi to, da razpolaganje z dobičkom v javnem zavodu ni odvisno od načina financiranja dejavnosti, ampak je to prepuščeno organom javnega zavoda. Opozoril bi še na eno problematiko. Javni zavodi imajo na trgu enake pravice, obveznosti in odgovornosti kot ostali, vendar imajo bistveno ugodnejši položaj, ko gre za stroške poslovanja, saj del stroškov prenašajo na državo. Tako vidimo, da bi bilo potrebno to področje še podrobneje urediti in natančneje sistematizirati.

4 ŠTUDENSKI DOMOVI V LJUBLJANI

Do sedaj so bile v diplomskem delu predstavljene osnovne značilnosti javnega sektorja, javne službe in zavodov. V nadaljevanju so predstavljene značilnosti zavoda Študentski domovi v Ljubljani. Ob tem bi opozoril, da bom v nadaljevanju uporabljal pojem Zavod zgolj za javni zavod Študentski domovi v Ljubljani.

4.1 *Predstavitev zavoda Študentski domovi v Ljubljani*

Študentski domovi v Ljubljani (v nadaljevanju Zavod) so bili ustanovljeni 20. junija 1952 z imenom Študentsko naselje. Zavod je ustanovil Svet za kulturo in prosveto. Njegova naloga je bila, da omogoča bivanje in nemoten študij rednim slušateljem fakultet, akademij in visokih šol, ki nimajo stalnega bivališča v Ljubljani, s tem, da jim naselje lahko ponudi tudi hrano in preostale kulturne potrebščine. Prvi blok za nastanitev študentov je bil zgrajen že leta 1949 v Rožni dolini. Do leta 1952 so bili udarniško zgrajeni¹⁰ in končani prvi štirje bloki s skupno tisoč posteljami. Do leta 1995 se je naselje v Rožni dolini širilo in dograjevalo. Danes omenjeno naselje obsega 14 domov. Načrtnemu razvoju univerzitetnega prostora v Ljubljani je sledila tudi sočasna širitev domov na drugih lokacijah v Ljubljani z novogradnjami na Gerbičevi, Ilirski, v Mestnem logu ter za Bežigradom. Poleg teh se je pridobilo še štiri samostojne enote: Akademski kolegij, Dom študentk Višje šole za zdravstvene delavce, Dom študentov Fakultete za družbene vede in dom na Topniški. V času delovanja se je tako razvil v največji zavod za oddajanje postelj

-
- prihodki od prodaje storitev na področju zdravstvene dejavnosti, pridobljenimi z izvajanjem dejavnosti izven nacionalnega zdravstvenega programa ter za delo, ki je opravljeno izven rednega obsega dela, dogovorjenega s splošnim in področnimi dogovori;
 - prihodki od prodaje storitev na področju raziskovalne dejavnosti, pridobljeni z izvajanjem dejavnosti izven nacionalnega raziskovalnega programa;
 - prihodki od prodaje storitev na področju visokošolske dejavnosti, pridobljeni z izvajanjem dejavnosti izven nacionalnega programa visokega šolstva;
 - prihodki od drugih storitev izven javne službe;
 - prihodki od vstopnic od kulturnih prireditev;
 - prihodki od šolnin.

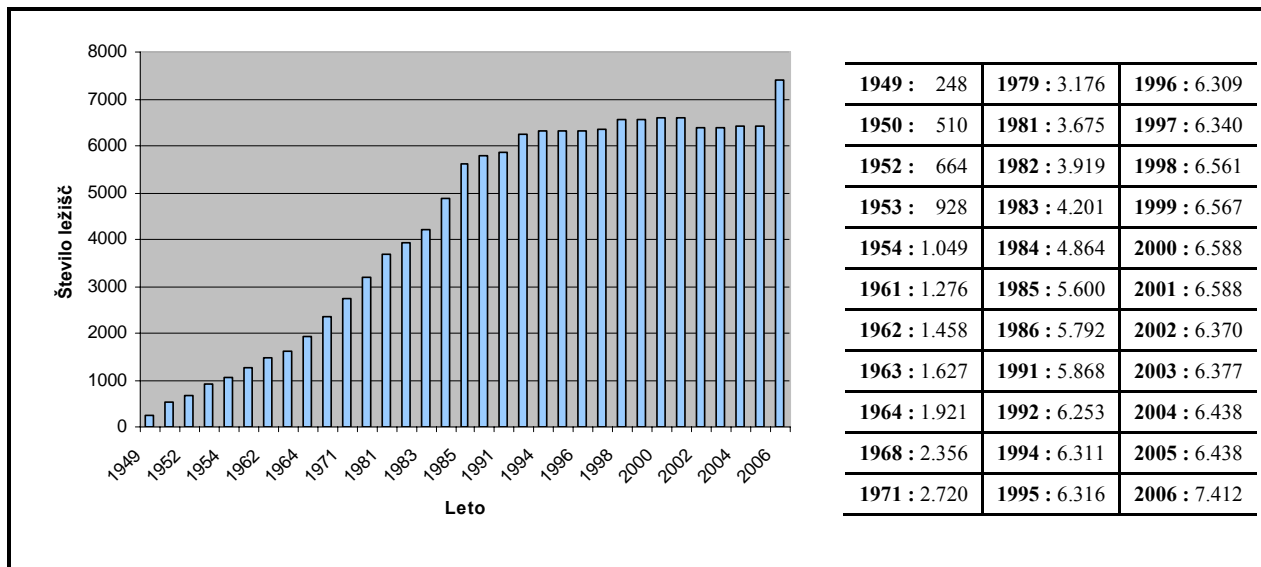
¹⁰ Gradili so jih študentje, mladina in prostovoljci.

študentom v Sloveniji. Današnja ustanoviteljica je Vlada Republike Slovenije, njene pravice pa izvaja in nadzoruje Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (v nadaljevanju MVZT).

31. člen Zakona o visokem šolstvu (1993) določa, da je dejavnost študentskih domov javna služba, ki se izvaja trajno in nemoteno, za kar z javnimi sredstvi jamči država. Dejavnost lahko opravljajo univerze, drugi zavodi, gospodarske družbe, samostojni podjetnik posameznik in druge pravne osebe. Pri opravljanju dejavnosti morajo zagotoviti zastopanje študentskih interesov pri upravljanju. Določba Zakona o visokem šolstvu priznava možnost bivanja v študentskem domu študentom, državljanom Republike Slovenije in pod pogoji, določenimi s predpisi, tudi državljanom drugih držav. Kot izvajalec javnih storitev je bil Zavod torej ustanovljen z namenom, da bi delu študentske populacije zagotovil ustrezne pogoje za bivanje in študij.

V letu 2005 je bilo skupno razpisanih 6.712 ležišč¹¹. Zavod trenutno zavzema 103.000 m² zunanjih površin in približno 90.000 m² stanovanjskih površin, ki so v 26 študentskih domovih¹². Posebno velja izpostaviti stanovanjske enote za družine in invalide, ki znašajo 2 % celotnega fonda, in so zgrajena po navodilih stroke za osebe s posebnimi potrebami. Dinamika števila ležišč Zavoda po letih je prikazana v Sliki 3.

Slika 3: Ležišča v zavodu Študentski domovi v Ljubljani po letih

Vir: Program dela za leto 2006 zavoda Študentski domovi v Ljubljani.

¹¹ V letu 2005 je bilo razpisanih tudi 2500 ležišč pri zasebnikih.

¹² Predvideno število prostih mest za sprejem in podaljšanje bivanja v visokošolskem središču v Ljubljani v študijskem letu 2006/2007 je 6.493 ležišč. Poleg tega je razpisanih tudi dodatnih 919 ležišč (odprtje dveh novih študentskih domov in enega doma v prenovi).

Iz uredbe o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije dejavnosti Zavod opravlja naslednje dejavnosti (Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Študentski domovi v Ljubljani, 2001, 4. čl.):

- trgovina na drobno v nespecializiranih prodajalnah;
- trgovina na drobno zunaj prodajaln;
- dejavnost domov, kampov in drugih nastanitvenih zmogljivosti za krajši čas;
- gostinske storitve prehrane;
- točenje pijač in napitkov;
- storitve menz ter priprava in dostava hrane (catering);
- pomožne dejavnosti v finančnem posredništvu, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov;
- raznovrstne poslovne dejavnosti;
- dejavnost javne uprave ter ekonomska in socialna politika skupnosti;
- socialno varstvo;
- druge razvedrilne dejavnosti;
- športna dejavnost;
- druge dejavnosti za sprostitev;
- druge storitvene dejavnosti.

4.1.1 Poslanstvo in vizija zavoda Študentski domovi v Ljubljani

Osnovno poslanstvo Zavoda je izvajanje naloge države, da se določenim skupinam študentov, ki nimajo dovolj finančnih sredstev, zagotovi bivanje, prehranjevanje in primerne interesne dejavnosti v času njihovega študija ter se jim na ta način omogoči, da sploh lahko študirajo. Država je v ta namen sprejela poseben Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov, kjer so določeni pogoji, s katerimi se dodeljuje subvencije.

Poslanstvo Zavoda je zagotavljanje bivalnih in prehrabnih pogojev študentom, ki študirajo na Univerzi v Ljubljani ali drugih visokošolskih zavodih. Zavod zagotavlja bivanje v subvencioniranih stanovanjskih prostorih, primernih njihovem materialnemu stanju oziroma cenzusu.

4.2 Organizacija zavoda Študentski domovi v Ljubljani

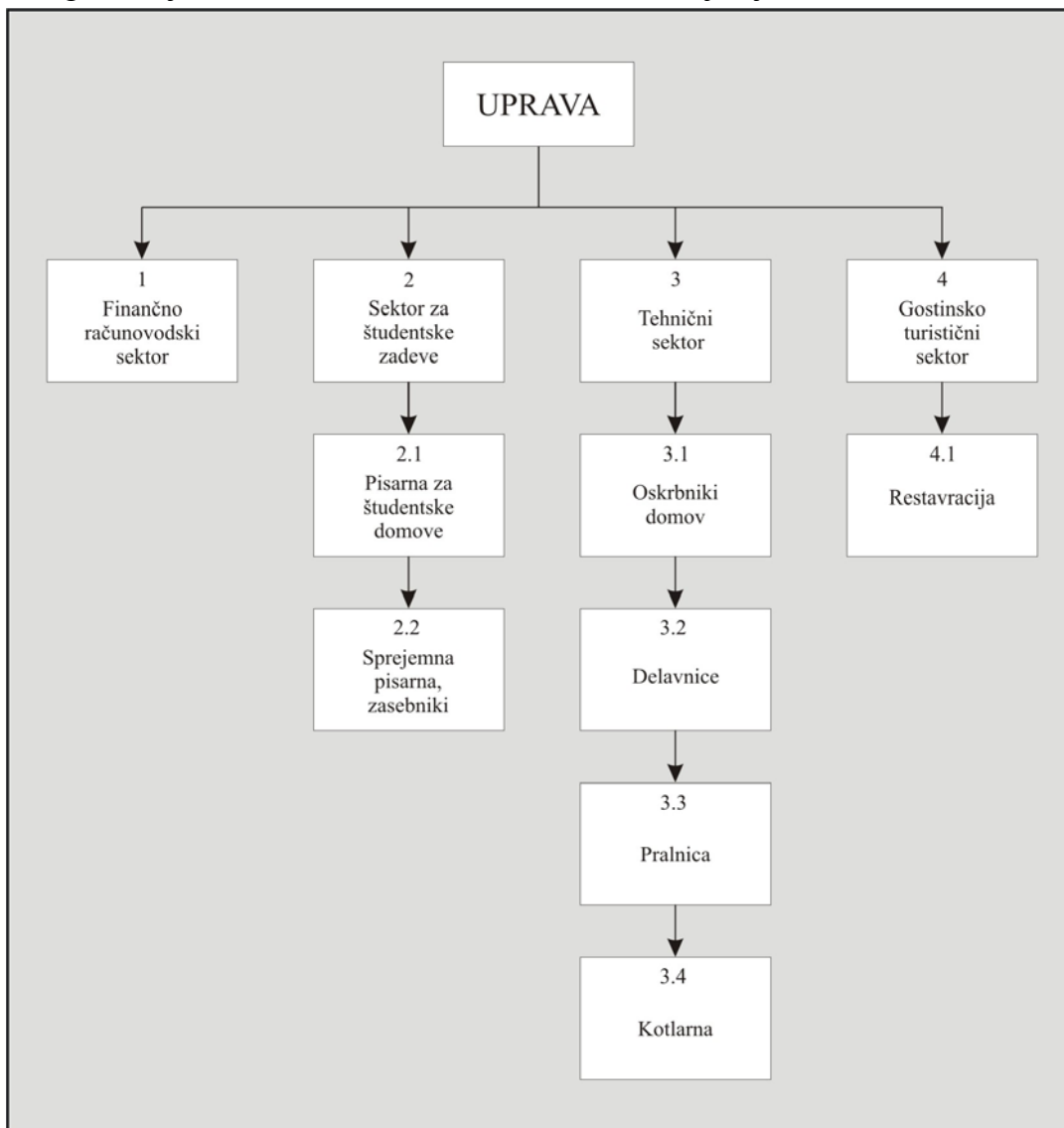
Proces organiziranja je smotrno zaporedje izvajanja delovnih nalog oziroma operacij. Organiziranje številnih dejavnosti je neprekinjen proces, ki ga je treba opravljati v vsaki organizaciji. Z organiziranjem se členijo dejavnosti na potrebne delne naloge oziroma operacije ter se postavlja logična zaporedja njihovega izvajanja. Cilji organizacije morajo oblikovati njeno strukturo. Organizacijska struktura je formalni sistem razčlenitve in razporeditve delnih nalog po

izvrševalcih in organizacijska ureditev njihovih medsebojnih odnosov v celotni organizaciji. Organizacijsko strukturo prikazujemo z organizacijsko shemo oziroma organigramom, ki prikazuje odnose nadrejenosti in podrejenosti funkcij, služb in položajev posameznikov znotraj organizacije (Možina et al., 1994, str. 373–398).

Delo v Zavodu je organizirano po posameznih organizacijskih enotah (glej Sliko 4):

- uprava Zavoda,
- sektor za študentske zadeve,
- tehnični sektor,
- finančno računovodski sektor,
- gostinsko turistični sektor.

Slika 4: Organizacijska shema zavoda Študentski domovi v Ljubljani

Vir: Program dela za leto 2006 zavoda Študentski domovi v Ljubljani.

Iz organizacijske sheme Zavoda je razvidno, da je organizacijska struktura funkcijska, za katero je značilna centralizacija. Prednosti take organizacije so predvsem v racionalizaciji poslovanja, saj so zaradi opravljanja funkcij na enem mestu stroški delovanja nižji, povečuje pa se tudi profesionalizacija, kar dviga učinkovitost organizacije. Primerna je za stabilno okolje, kar Zavod zaradi narave poslovanja zagotovo je. Slabosti pa se kažejo v neprilagodljivosti spremembam in komuniciranju, ki je počasno ter se odločitve sprejemajo počasi.

4.3 Organi zavoda Študentski domovi v Ljubljani

Organi Zavoda so (Statutarni sklep, 2006, 12. čl.):

- Svet Zavoda,
- direktor,
- študentski svet stanovalcev,
- vodilni delavci,
- strokovni kolegij direktorja,
- disciplinska komisija za študente.

V nadaljevanju bom predstavil posamezne organe in njihova pooblastila za izvajanje nalog.

4.3.1 Svet Zavoda

V Zavodu se kot organ upravljanja oblikuje Svet Zavoda, ki ga sestavlja devet članov, in sicer (Statutarni sklep, 2006, 13. in 14. čl.):

- dva predstavnika Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo,
- en predstavnik Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve,
- en predstavnik Mestne občine Ljubljana,
- en predstavnik Univerze v Ljubljani: prorektor,
- dva predstavnika delavcev Zavoda,
- en predstavnik Študentskega sveta stanovalcev,
- en predstavnik Študentske organizacije Univerze v Ljubljani.

Mandat članov sveta traja 4 leta¹³. Svet se sestaja na sejah in izvaja naloge, ki posegajo v planirano poslovanje Zavoda, ter uresničuje zahteve in potrebe najširšega okolja glede temeljnih nalog, ki jih Zavod mora izvajati po naročilu države. Statut določa svetu naloge in pristojnosti. Tako Svet Zavoda *določa* poslovno politiko in ukrepe za njeno izvajanje, finančni načrt Zavoda, načrt investicij in investicijskega vzdrževanja ter vsebino pogodbe o bivanju študentov v Zavodu.

¹³ Razen za predstavnike Študentskega sveta stanovalcev in Študentske organizacije Univerze v Ljubljani, katerih mandatna doba je eno leto.

Sprejema statut, letne in večletne delovne načrte in poročilo o njihovem uresničevanju, Pravilnik o delovnih razmerjih, kriterije za nagrajevanje, Domski red, Akt o organiziranosti stanovalcev in Pravilnik o disciplinski in materialni odgovornosti stanovalcev Zavoda, zaključni račun, cenik storitev in poročilo direktorja. *Odloča* o prodaji in nabavi osnovnih sredstev. *Imenuje in razrešuje* direktorja Zavoda in *predlaga* ustanoviteljici spremembo dejavnosti. Svet deluje v skladu s svojim programom dela.

K statutu, letnemu delovnemu načrtu in finančnemu načrtu mora Svet Zavoda pridobiti soglasje ustanoviteljice. Seja Sveta Zavoda je sklepčna, če je navzoča večina njegovih članov, sklepe pa sprejema z večino glasov navzočih članov. Za sprejem statuta in drugih splošnih aktov javnega zavoda, letnega delovnega načrta in finančnega načrta je potrebna večina glasov vseh članov Sveta Zavoda (Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Študentski domovi v Ljubljani, 2001, 7. čl.).

4.3.2 Direktor Zavoda

Direktor ima pristojnosti po 9. členu Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Študentski domovi v Ljubljani (2001) in po 19. členu Statuta javnega zavoda Študentski domovi v Ljubljani (2006). Direktor organizira in vodi delo ter poslovanje, ga predstavlja in zastopa ter je odgovoren za zakonitost dela. Poleg tega še: vodi strokovno delo, predlaga poslovno politiko in ukrepe za njeno izvajanje, predlaga delovni program, sprejema splošne akte, za katere ni pristojen Svet Zavoda, skrbi za izvajanje odločitev in sklepov Sveta Zavoda, poroča o delu in poslovanju, določi sistematizacijo delovnih mest, skrbi za materialno in finančno poslovanje, odloča o disciplinski odgovornosti, posamičnih pravicah in obveznosti delavcev, odloča o posamičnih pravicah in obveznosti študentov, opravlja druga dela v skladu s predpisi, aktom o ustanovitvi in statutom. Mandat direktorja traja pet let, po preteku te dobe je lahko ponovno imenovan.

4.3.3 Študentski svet stanovalcev

Študentski svet stanovalcev je organ študentov, ki bivajo v Zavodu. Sestavljajo ga po en predstavnik študentov iz vsakega študentskega bloka v domovih. Študentski svet stanovalcev daje mnenje pristojnim organom Zavoda o statutu in vseh zadevah, ki se nanašajo na pravice in obveznosti študentov stanovalcev, sprejema letni program interesnih dejavnosti in ga uresničuje v skladu s finančnim predpisom Zavoda. Študentski svet stanovalcev skladno s svojim delovnim in finančnim načrtom dogovorno z upravo izvaja interesne dejavnosti za študente in sicer za področje kulture, športa in zabave. Med odmevnejše prireditve sodijo že tradicionalne Majske igre in Študentsko pustovanje.

4.3.4 Drugi organi

Kot sem že navedel v točki 4.3 so drugi organi še **vodilni delavci**, ki so lahko vodje posameznih organizacijskih enot. Obseg pooblastil je določen s Pravilnikom o notranji organizaciji. Za koordinacijo dela se oblikuje **strokovni kolegij direktorja**, ki ga sestavljajo vodje organizacijskih enot. Disciplinsko in materialno odgovornost študentov in disciplinske postopke zoper študente, ki kršijo obveznosti in odgovornosti v Zavodu, ugotavlja ter vodi **disciplinska komisija za študente**.

4.4 Financiranje zavoda Študentski domovi v Ljubljani

Financiranje Zavoda opredeljuje Zakon o visokem šolstvu in na njegovi podlagi sprejet Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov¹⁴. Zavod pridobiva sredstva za svoje delo oziroma poslovanje iz naslednjih postavk:

- iz proračuna Republike Slovenije,
- iz stanarin in drugih plačil za opravljene storitve,
- iz donacij, dediščin in daril,
- iz drugih virov.

Zavod pridobiva sredstva iz državnega proračuna na podlagi letnega programa dela in finančnega načrta v skladu z ustanoviteljem. Sredstva iz državnega proračuna pridobiva Zavod le za opravljanje javne službe. Presežek prihodkov nad odhodki sme Zavod uporabiti le za opravljanje in razvoj dejavnosti. O načinu razpolaganja s presežkom prihodkov nad odhodki odloča ustanovitelj na predlog Sveta Zavoda. Ustanovitelj na predlog Sveta Zavoda odloča o načinu in višini pokrivanja primanjkljaja, ki nastane pri izvajanju nalog, ki se financirajo iz sredstev proračuna Republike Slovenije in ga ni mogoče pokriti iz drugih razpoložljivih sredstev Zavoda.

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo na podlagi javnega razpisa dodeljuje subvencije javnim in zasebnim zavodom in pravnim ter fizičnim osebam, ki so registrirane za dejavnost študentskih domov oziroma oddajanje sob študentom. Na podlagi Pravilnika o subvencioniranju bivanja študentov (2001) in Sklepa ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo vsako leto sklene pogodbo o subvencioniranju bivanja študentov, na podlagi katere Zavodu izplačuje:

- subvencije za bivanje študentov v študentskem domu,
- subvencije za bivanje študentov pri zasebniku,
- sredstva za obštudijske dejavnosti študentov.

¹⁴ Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov (2001) ureja subvencioniranje bivanja študentov, pogoje in postopek za dodeljevanje subvencij in nadzorovanje njihove porabe.

Sredstva za investicijsko vzdrževanje stavb in opreme so določena v posebni pogodbi po odobrenem programu investicijsko-vzdrževalnih del. Prav tako so s posebno pogodbo določena sredstva za sofinanciranje dela Pisarne za sprejem v študentski dom.

Do subvencije za bivanje v študentskem domu so upravičeni le tisti študentje, ki izpolnjujejo pogoje in merila za subvencioniranje bivanja študentov. Pogoj za izplačilo subvencije je sklenjena nastanitvena ali najemna pogodba oziroma aneks k pogodbi med Zavodom in študentom. Cena bivanja v Zavodu se zmanjša za toliko, kolikor znaša subvencija¹⁵. V kolikor se kasneje ugotovi, da študent ni imel pravice do subvencioniranega bivanja zaradi dolgotrajnega postopka ali v primeru diplomiranja – nepravilna izselitev, Zavod subvencije vrne v proračun.

Subvencije za bivanje študentov pri zasebniku niso prihodki Zavoda, ampak Zavod sredstva, ki jih prejme od ministrstva in študenta, le prenakazuje zasebnemu najemodajalcu¹⁶.

Sredstva za obštudijske dejavnosti študentov se odobrijo Študentskemu svetu stanovalcev na podlagi sprejetega letnega programa dela. Pooblaščen oseba Študentskega sveta stanovalcev v skladu s programom obštudijskih dejavnosti študentov samostojno razpolaga s prejetimi sredstvi¹⁷.

Sredstva za investicijsko vzdrževanje stavb in opreme so določena v posebni pogodbi po odobrenem programu investicijsko vzdrževalnih del. S posebno pogodbo so prav tako določena tudi sredstva za sofinanciranje dela Pisarne za sprejem v študentski dom. Sredstva za sofinanciranje izvedbe investicijskega vzdrževanja stavb in opreme se Zavodu zagotovijo na podlagi odobrenega programa investicijsko-vzdrževalnih del s posebno pogodbo in v višini glede na proračunske zmožnosti. Zavod prevzame s prejemom sredstev vso odgovornost za gospodarno in racionalno izvedbo investicijsko-vzdrževalnih del v okviru razpoložljivih sredstev. Enkrat letno je Zavod dolžan o izvedenih delih poročati Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

Na podlagi 57. člena Uredbe o javnem financiranju visokošolskih in drugih zavodov (2003) in 37. člena Pravilnika o subvencioniranju bivanja študentov (2001), ministrstvo Zavodu zagotavlja sredstva za delo v zvezi z ugotavljanjem pogojev in meril za subvencioniranje bivanja študentov. Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo glede na obseg dela, ki se ugotavlja ob upoštevanju nastanitvenih zmogljivosti za študente v visokošolskem središču v Ljubljani, ter števila študentov, za katere se ugotavlja izpolnjevanje pogojev in meril za subvencionirano bivanje, zagotavlja sredstva za plače zaposlenih, ki vodijo postopke, ter sredstva za blago in storitve, ki so potrebna za delovanje Pisarne za sprejem v študentski dom.

¹⁵ Mesečna subvencija za bivanje študentov v študentskem domu je v letu 2005 znašala 3.300,00 SIT za dvanajst mesecev.

¹⁶ Mesečna subvencija za bivanje pri zasebnikih v letu 2005 je znašala 9.000,00 SIT za deset mesecev.

¹⁷ Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo je Študentskemu svetu stanovalcev za obštudijske dejavnosti študentov v letu 2005 zagotovilo sredstva v višini 800,00 SIT na študenta oziroma stanovalca.

V Tabeli 1 bom prikazal financiranje Zavoda s strani Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo v obdobju 2002 do 2005.

Tabela 1: Financiranje Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo v letih 2002–2006 (v 000 SIT)

Namen sredstev	2002	2003	2004	2005	Plan 2006
Investicijsko vzdrževanje	49.884.352,12	74.267.000,00	78.193.066,00	79.221.327,00	81.043.988,00
Investicijsko vzdrževanje iz koncesijskih dajatev ¹	/	/	/	/	40.956.012,00
Subvencije	220.548.000,00	220.302.000,00	234.258.750,00	242.438.400,00	269.107.500,00
Študentski svet stanovalcev	4.740.000,00	5.014.400,00	5.098.400,00	5.122.400,00	5.175.200,00
Pisarna za sprejem v ŠD - blago, storitve, plače in drugi osebni prejemki	18.957.710,00	24.032.592,26	29.291.979,50	32.893.520,68	38.399.076,00
SKUPAJ	294.130.062,12	323.615.992,26	346.842.195,50	359.675.647,68	434.681.776,00

Opomba: ¹V letu 2006 se bodo sredstva povečala zaradi dodatnih sredstev za investicijsko vzdrževanje stavb in opreme v višini 40.956.012,00 SIT, ki so opredeljena v Zakonu o dodatni koncesijski dajatvi od prejemkov, izplačanih za občasna in začasna dela študentov in dijakov (2006).

Vir: Letna poročila zavoda Študentski domovi v Ljubljani 2002–2005; Finančni načrt zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leto 2006.

Iz zgornje tabele je razvidno, da se bo sofinanciranje Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo v letu 2006 glede na predhodno leto povečalo za 20,85 %. Največji vpliv na povečanje sredstev ima povečanje postavke investicijsko-vzdrževanje na račun dodatnih sredstev iz koncesijskih dajatev. Najbolj se je v letu 2005 glede na predhodno leto povečala postavka Pisarna za sprejem v ŠD, ki je narasla za 12,30 %. Od leta 2002 do leta 2005 so se sredstva povečala za 22,28 %. Največjo spremembo je imela postavka Pisarna za sprejem v ŠD, ki se je povečala za 73,51 %, najmanj pa sredstva Študentskega sveta stanovalcev, ki so se v tem štiriletnem obdobju povečala za 8,07 %.

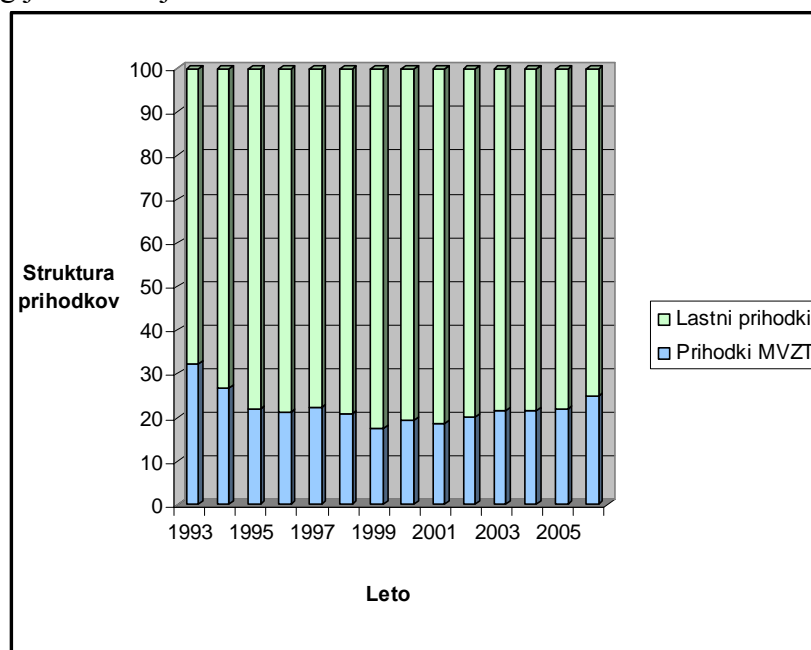
Kot je razvidno iz Tabele 2 na strani 21 se je delež proračunskih sredstev zmanjševal do leta 2001, vendar je zadnjih pet let opazno naraščanje deleža proračunskih sredstev, kar je razvidno iz pregleda strukture prihodkov v zadnjih letih. Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo je s projektom izgradnje študentskih bivalnih zmogljivosti v Republiki Sloveniji namenilo več sredstev za izgradnjo novih ležišč in obnovi dotrajanih kapacitet, kar se deloma odraža tudi v strukturi prihodkov Zavoda.

Tabela 2: Struktura lastnih prihodkov in prihodkov Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo v obdobju 1993–2006

Leto	Lastni prihodki	Prihodki MVZT	SKUPAJ
1993	67,70	32,30	100,0
1994	73,20	26,80	100,0
1995	78,00	22,00	100,0
1996	78,70	21,30	100,0
1997	77,80	22,20	100,0
1998	79,10	20,90	100,0
1999	82,40	17,60	100,0
2000	80,80	19,20	100,0
2001	81,40	18,60	100,0
2002	79,90	20,10	100,0
2003	78,60	21,40	100,0
2004	78,50	21,50	100,0
2005	78,20	21,80	100,0
Plan 2006	75,30	24,70	100,0

Vir: Letna poročila zavoda Študentski domovi v Ljubljani 2002–2005; Finančni načrt zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leto 2006.

Slika 5: Struktura lastnih prihodkov in prihodkov Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo v obdobju 1993–2006

Vir: Letna poročila zavoda Študentski domovi v Ljubljani 2002–2005; Finančni načrt zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leto 2006.

5 ANALIZA POSLOVANJA

Analiza poslovanja je proces sistematičnega spoznavanja poslovanja konkretne organizacije z namenom izboljšati ekonomsko uspešnost poslovanja z vidika uporabnika analize. Ne analiziramo neposrednega poslovanja organizacije, temveč samo podatke, ki značilno odsevajo poslovanje organizacije. Možnost analize je zato zelo odvisna od zadostnosti razpoložljivih podatkov kot tudi od njihove kvalitete (Pučko, 1998, str. 6).

Namen analize poslovanja je pripraviti zahtevnejše poslovne informacije na podlagi presoje določenega pojava, kar omogoča uporabniku spoznavno podlago za sprejemanje poslovnih odločitev (Koletnik, 1995, str. 29).

Pri analiziranju poslovanja uporabljamo različne metode, kot so (Avsec, 2004, str. 7):

- *analitične metode*: razčlenjevanje (analiziranje), primerjanje (komparacije), izločevanje (eliminiranje), osamljanje (izoliranje) in strnjevanje (sinteza);
- *statistične metode*: frekvenčne distribucije, ugotavljanje koncentracije pojava, kvantili, postopki dinamike pojavov in vzorčenje;
- *matematične metode*: odstotni in obrestni račun, ugotavljanje sedanje vrednosti in elastičnosti, metode operacijskega raziskovanja in drugo.

Pomembne informacije o finančnem položaju in uspešnosti poslovanja organizacije vsebujejo računovodski podatki. Z računovodskimi podatki želimo prikazati ekonomsko sliko organizacije, ki kaže vrsto in obseg uporabljenih sredstev in preskrbljenih virov ter uspešnost. Kažejo nam premoženjsko-finančno sliko v bilanci stanja in uspešnostno sliko v izkazu uspeha. Absolutni podatki iz računovodskih izkazov dajejo določeno sliko poslovanja organizacije, vendar je ta velikokrat omejena, nepregledna, zato je potrebno te absolutne podatke še podrobneje analizirati. Kateri podatki se bodo uporabili, je odvisno od potreb analize in razpoložljivosti podatkov.

Analizo lahko prikažemo na različne načine (Igličar, Hočevar, 1997, str. 219–220):

- analiza letnih podatkov s poslovanjem v preteklem letu pove absolutno spremembo in stopnjo rasti posameznih ekonomskih kategorij; če ta analiza obsega daljše časovno obdobje, govorimo o trendu ekonomskih kategorij;
- analiza z načrtovanim poslovanjem je pomembna predvsem za notranje potrebe (za plan prihodkov, subvencioniranje), saj je iz nje razvidno ali so bili načrtovani cilji realizirani;
- analiza z drugimi javnimi zavodi in posameznim področjem dejavnosti je zelo pomemben finančni pokazatelj, saj dobimo podatek, kje se ta zavod v primerjavi z drugimi oziroma s povprečjem v dejavnosti nahaja; pri tej analizi moramo paziti, da so podatki primerljivi;
- analiza z najboljšim javnim zavodom v dejavnosti; ugotovljene prednosti in slabosti so smernice predvsem vodilni strukturi za prihodnje delovanje javnega zavoda.

5.1 Analiza bilance stanja

Bilanca stanja je opredeljena v Slovenskih računovodskih standardih (v nadaljevanju SRS), in sicer v SRS 24. Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov za poslovno leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja.

Torej predstavlja statičen računovodski izkaz, zato lahko spremembe sredstev in obveznosti do virov sredstev spoznamo le, če imamo na voljo bilanco stanja za različne trenutke. Bilance stanja lahko sestavljamo za določene, vnaprej znane trenutke, predpisane z zakonodajo in slovenskimi računovodskimi standardi. Takšne bilance so redne bilance. Izredne bilance se sestavljajo ob izrednih dogodkih v podjetju (združitve, pripojitve, likvidacija, stečaj...). Bilance stanja je mogoče razvrščati še po mnogih drugih merilih (Turk, Melavc, Korošec, 2004, str. 378).

Če pravimo, da je bilanca stanja izkaz o stanju sredstev in obveznosti do virov sredstev v določenem trenutku, tedaj predpostavljamo, da v bilanci stanja izkazujemo uravnovešeno stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev. V bilanci stanja se tako uresničuje temeljno načelo gospodarjenja, da lahko organizacija razpolaga le s tolikšnimi sredstvi, kot znašajo obveznosti zanje. Zato mora biti vsota sredstev – aktiva enaka vsoti obveznosti do virov sredstev – pasivi. To pomeni, da morata biti aktiva in pasiva medsebojno uravnovešeni oziroma bilancirani.

Podrobnejša pravila izdelave bilance stanja in razkritij nepridobitnih organizacij določa SRS 36¹⁸. Poslovodstvo se mora tako pri oblikovanju bilančne politike ozirati na predpise in strokovna pravila, zato moramo biti pozorni na določeno terminologijo.

Bilanca stanja Zavoda (prikazana v Tabeli 3, na strani 24) nam prikazuje na eni strani sredstva Zavoda (aktiva) v letih 2004 in 2005, ki so razdeljena na: dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju, kratkoročna sredstva, razen zalog in aktivnih časovnih razmejitev, ter zaloge. Na drugi strani pa vire sredstev Zavoda (pasiva), razdeljene na kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve ter lastne vire in dolgoročne obveznosti.

Iz Tabele 3 je razvidno, da je celotna vrednost sredstev kot tudi virov sredstev na dan 31.12.2005 znašala 6.258.591.000 SIT in se je glede na leto 2004 zmanjšala za 4,52 %. Pri vrednosti sredstev se je povečala vrednost kratkoročnih sredstev za 6,05 %, zmanjšala pa vrednost dolgoročnih sredstev in sredstev v upravljanju ter zalog. Na pasivni strani sta se zmanjšali obe postavki, kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve za 1,73 %, medtem ko so se lastni viri in dolgoročne obveznosti zmanjšale za 4,79 %.

¹⁸ V prilogi 3 je predstavljena vsebina bilance stanja opredeljena v SRS 36, ki določajo računovodske rešitve v nepridobitnih organizacijah.

Tabela 3: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) sredstev in obveznosti do virov sredstev v zavodu Študentski domovi v Ljubljani na dan 31.12. v letu 2004 in 2005

Postavke v bilanci stanja	2004	2005	Povečanje (zmanjšanje)	Odstotek spremembe
AKTIVA				
1. Kratkoročna sredstva, razen zalog in aktivne časovne razmejitev	631.848	670.105	38.257	6,05
2. Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju	5.911.585	5.577.784	(333.801)	(5,65)
3. Zaloge	11.507	10.702	(805)	(7,00)
AKTIVA SKUPAJ	6.554.940	6.258.591	(296.349)	(4,52)
PASIVA				
1. Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitev	570.935	561.091	(9.844)	(1,73)
2. Lastni viri in dolgoročne obveznosti	5.984.005	5.697.500	(286.505)	(4,79)
PASIVA SKUPAJ	6.554.940	6.258.591	(296.349)	(4,52)

Vir: Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31. 12. 2004 in 31. 12. 2005.

Kot sem že predstavil, bilanca stanja prikazuje finančno stanje organizacije v določenem trenutku. Finančni položaj Zavoda se kaže v višini in strukturi sredstev ter obveznosti do virov sredstev, o katerih bom spregovoril v nadaljevanju.

5.1.1 Analiza sredstev

Vsaka organizacija, prav tako tudi Zavod, za opravljanje svoje dejavnosti potrebuje prvine poslovnega procesa (delovno silo, predmete dela, storitve drugih, delavce z njihovo delovno silo) kot tehnološki vložek v poslovni proces, iz katerega izhajajo poslovni učinki kot tehnološki izložek. Da bi Zavod lahko vodil poslovni proces, mora v določenem trenutku razpolagati s posameznimi sredstvi v takšnih količinah, da lahko zagotovi normalno opravljanje določenih storitev ali proizvodnje določenih izdelkov. Sredstva, s katerimi Zavod razpolaga v določenem trenutku, so, tako kot v podjetju, premoženje Zavoda.

V diplomskem delu uporabljam terminologijo, kot jo določa Zakon o računovodstvu (2002), Slovenski računovodski standard 36 (2006) in Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (2003).

Posamezne skupine sredstev so prikazane v Tabeli 4 na strani 25.

Tabela 4: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) sredstev v zavodu Študentski domovi v Ljubljani v letih 2004 in 2005

Vrsta sredstev	2004	%	2005	%	INDEKS 2005/2004
A. DOLGOROČNA SREDSTVA IN SREDSTVA V UPRAVLJANJU	5.911.585	90,18	5.577.784	89,12	94,3
1. Neopredmetena dolgoročna sredstva	1.508	0,02	3.647	0,06	241,8
2. Opredmetena osnovna sredstva	5.873.002	89,60	5.536.873	88,47	94,3
3. Dolgoročno dana posojila in depoziti	35.641	0,54	36.041	0,57	101,1
4. Dolgoročne terjatve iz poslovanja	1.434	0,02	1.223	0,02	85,3
B. KRATKOROČNA SREDSTVA in aktivne časovne razmejitev; razen zalog	631.848	9,64	670.105	10,71	106,1
1. Denarna sredstva	496.996	7,58	21.675	0,35	4,4
2. Kratkoročne terjatve do kupcev in predujmi	40.896	0,62	38.597	0,62	94,4
3. Kratkoročne finančne naložbe	2.299	0,04	1.935	0,03	84,2
4. Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta	55.081	0,84	546.901	8,74	992,9
5. Kratkoročne terjatve iz financiranja	227	0,00	126	0,00	55,5
6. Druge kratkoročne terjatve	34.357	0,53	58.959	0,94	171,6
7. Aktivne časovne razmejitev	1.992	0,03	1.912	0,03	96,0
C. ZALOGE	11.507	0,18	10.702	0,17	93,0
1. Zaloge materiala in blaga	11.507	0,18	10.702	0,17	93,0
SKUPAJ SREDSTVA (A + B + C)	6.554.940	100,00	6.258.591	100,00	95,5

Vir: Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31. 12. 2004 in 31. 12. 2005.

Iz zgornje tabele je razvidno, da je v letu 2004 Zavod imel 6.554.940 SIT sredstev, leta 2005 pa 6.258.591.000 SIT sredstev, kar pomeni, da se je njihov obseg zmanjšal za 4,5 %. Pretežni del sredstev, 90,18 % v letu 2004 in 89,12 % v letu 2005, predstavljajo stalna sredstva. Delež obratnih sredstev se je v letu 2005 povečal na 10,88 % (v letu 2004 je bil delež obratnih sredstev 9,82 %). Njihova struktura se med letoma ni bistveno spremenila. Zelo opazno je veliko zmanjšanje denarnih sredstev, in sicer za 95,6 %, medtem ko so se kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta povečale za 892,9 %. To veliko zmanjšanje denarnih sredstev oziroma povečanje kratkoročnih terjatev do uporabnikov enotnega kontnega načrta je posledica spremembe kontnega načrta. Sredstva enotnega zakladniškega računa (v nadaljevanju EZR¹⁹) so se v letu 2004 izkazovala med denarnimi sredstvi, v letu 2005 pa med kratkoročnimi terjatvami do uporabnikov enotnega kontnega načrta. Največji delež med sredstvi zavzemajo opredmetena osnovna sredstva, ki so tudi potrebna za dobro izvajanje dejavnosti Zavoda.

¹⁹ Kot posledica zahteve po učinkovitejšem nadzoru, večji transparentnosti javnih financ ter učinkovitejšem upravljanju z denarjem, je bil vzpostavljen enotni zakladniški sistem, ki zagotavlja visoko raven informacij nad gibanji denarnih sredstev vseh proračunskih uporabnikov, s tem pa omogoča precej bolj učinkovito upravljanje javnofinančnih sredstev.

5.1.1.1 Analiza stalnih sredstev

S stalnimi sredstvi razumemo stvari in pravice, ki v poslovnem procesu postopno prenašajo svojo vrednost na poslovne učinke in se v svojo prvotno pojavno obliko vračajo praviloma v obdobju, daljšem od enega leta (Igličar, Hočevar, 1997, str. 48).

Po računovodskih standardih razdelimo stalna sredstva na:

- neopredmetena dolgoročna sredstva,
- opredmetena osnovna sredstva,
- dolgoročne finančne naložbe,
- popravek kapitala.

Neopredmetena dolgoročna sredstva so naložbe v pridobitev materialnih pravic ali dolgoročno vračunljivi stroški in izdatki v zvezi s poslovanjem organizacije. Imajo zgolj obliko pravic in obsegajo: dolgoročno razmejjane organizacijske stroške, dolgoročno razmejjane stroške razvijanja, naložbe v koncesije, patente, licence, blagovne znamke in podobne pravice ter naložbo v dobro ime.

Opredmetena osnovna sredstva so sredstva v lasti ali finančnem najemu, ki jih organizacija poseduje, da z njimi opravlja svojo dejavnost in jih pridobi z namenom, da jih bo samo uporabljalo. Torej ta sredstva niso namenjena prodaji. Opredmetena osnovna sredstva²⁰ obsegajo zemljišča, zgradbe, opremo, osnovno čredo in dolgoletne nasade. Kot opredmetena osnovna sredstva v gradnji ali izdelavi se štejejo tudi pripadajoči nadomestni deli. Z opredmetenimi osnovnimi sredstvi so povezane še adaptacije, rekonstrukcije in sanacije obstoječih sredstev in preujmi za opredmetena osnovna sredstva.

Dolgoročne finančne naložbe organizacije so naložbe v druga podjetja, katerih osnovni namen je pridobivanje prihodkov od financiranja in dobička ter ohranitev vrednosti vloženih sredstev, katerih rok vračila je daljši od enega leta.

S *popravkom kapitala* razumemo odkupljene lastne delnice in nevplačani vpisani kapital.

Stalna sredstva so širši pojem od osnovnih sredstev, ki vsebujejo opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva, ne vsebujejo pa dolgoročnih finančnih naložb. Hkrati so stalna sredstva ožji pojem od dolgoročnih sredstev, saj so dolgoročne poslovne terjatve vključene v okvir gibljivih sredstev (Hočevar, Igličar, Zaman, 2000, str. 40).

²⁰ Opredmeteno osnovno sredstvo, katerega posamična vrednost po dobaviteljevem obračunu ne presega tolarške vrednosti 500 evrov, se lahko izkazuje skupinsko kot drobni inventar. Stvari drobnega inventarja, katerih posamične nabavne vrednosti ne presegajo tolarške protivrednosti 100 evrov, pa se lahko razporedijo med material.

Pri stalnih sredstvih lahko spremljamo:

- obseg in strukturo,
- odpisanost osnovnih sredstev,
- tehnično opremljenost dela.

Tako v Tabeli 5 predstavljam obseg in struktura osnovnih sredstev.

Tabela 5: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) osnovnih sredstev, s katerimi je razpolagal zavod Študentski domovi v Ljubljani v letih 2004 in 2005

Vrsta osnovnih sredstev	2004	%	2005	%	INDEKS 2005/2004
A. NEOPREDMETENA DOLGOROČNA SREDSTVA	1.508	0,03	3.647	0,07	241,8
B. OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	5.873.002	99,97	5.536.873	99,93	94,3
1. Nepremičnine	5.754.749	97,96	5.404.410	97,54	93,9
2. Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva	118.253	2,01	132.463	2,39	112,0
OSNOVNA SREDSTVA SKUPAJ	5.874.510	100,00	5.540.520	100,00	94,3

Vir: Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31. 12. 2004 in 31. 12. 2005.

Iz zgornje tabele je razvidno, da se narava dejavnosti poslovanja Zavoda kaže tudi v strukturi osnovnih sredstev, saj večino predstavljajo nepremičnine, ki so v letu 2005 predstavljale kar 97,54 % vseh osnovnih sredstev. Stanje opredmetenih osnovnih sredstev se je v primerjavi s stanjem v preteklem letu zmanjšalo za 5,7 %, medtem ko so se neopredmetena dolgoročna sredstva več kot podvojila. Osnovna sredstva skupaj so se v letu 2005 glede na predhodno leto zmanjšala za 5,7 %.

Odpisanost osnovnih sredstev

Osnovna sredstva del svoje vrednosti z amortizacijo prenašajo na proizvode in storitve. Odpisanost osnovnih sredstev nam pove, kolikšen del nabavne vrednosti določenega osnovnega sredstva je že amortiziran, medtem ko nam neodpisanost osnovnega sredstva pove, kolikšen del nabavne vrednosti sredstva je v knjigovodstvu izkazan kot popravek vrednosti.

Stopnja odpisanosti je opredeljena kot razmerje med popravkom vrednosti in nabavno vrednostjo osnovnih sredstev:

$$\text{Stopnja odpisanosti osnovnih sredstev} = \frac{\text{popravek vrednosti osnovnih sredstev}}{\text{nabavna vrednost osnovnih sredstev}}$$

Stopnjo neodpisanosti izračunamo kot razmerje med neodpisano vrednostjo in nabavno vrednostjo osnovnih sredstev:

$$\text{Stopnja neodpisanosti osnovnih sredstev} = \frac{\text{neodpisana vrednost osnovnih sredstev}}{\text{nabavna vrednost osnovnih sredstev}}$$

Kot je razvidno iz Tabele 6, ki nam prikazuje izračun stopnje odpisanosti in stopnje neodpisanosti, je stopnja odpisanosti osnovnih sredstev v letih 2004 znašala 42 %, v letu 2005 pa 45 %, oziroma v letu 2005 se je stopnja odpisanosti glede na predhodno leto povečala za 7,1 %.

Tabela 6: Izračun stopnje odpisanosti in stopnje neodpisanosti osnovnih sredstev zavoda Študentski domovi v Ljubljani v letih 2004 in 2005

Element	2004	2005	INDEKS 2005/2004
1. Nabavna vrednost osnovnih sredstev (v 000 SIT)	10.202.633	10.049.551	98,5
2. Odpisana vrednost osnovnih sredstev (v 000 SIT)	4.329.631	4.512.678	104,2
3. Neodpisana vrednost osnovnih sredstev (v 000 SIT)	5.573.002	5.536.873	94,3
4. Stopnja odpisanosti (2/1)	0,42	0,45	107,1
5. Stopnja neodpisanosti (3/1)	0,58	0,55	94,8

Vir: Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31. 12. 2004 in 31. 12. 2005.

Na stopnjo odpisanosti lahko vplivamo z amortizacijo in nabavljanjem novih osnovnih sredstev. Osnovna sredstva, ki so usposobljena za uporabo, se začnejo odpisovati s prvim dnem meseca, po mesecu, v katerem se je osnovno sredstvo začelo uporabljati. Amortizacijske stopnje so določene s Pravilnikom o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (2005).

5.1.1.2 Analiza obratnih sredstev

Obratna sredstva lahko opredelimo kot stvari, pravice in denar, ki se zaradi sodelovanja v poslovnem procesu porabijo, prehajajo iz ene pojavnosti v drugo in se v prvotno pojavnost obliko vračajo v obdobju, krajšem od enega leta.

V skladu z računovodskimi standardi obratna sredstva delimo na:

- denarna sredstva,
- zaloge,
- dolgoročne terjatve iz poslovanja,
- kratkoročne terjatve iz poslovanja,
- aktivne časovne razmejitve.

Če k obratnim sredstvom prištejemo še kratkoročne finančne naložbe, govorimo o gibljivih sredstvih.

V denarna sredstva so vključena vsa denarna sredstva, tako tista, ki so potrebna za tekoče poslovanje, kot ona, ki so izločena za posebne namene na računih bank. Z denarnimi sredstvi razumemo vsa tista sredstva, ki so v organizaciji v blagajni kot gotovina ali pa dobroimetje na računih v bankah in drugih finančnih organizacijah. Dobroimetje pri bankah in drugih finančnih ustanovah so tolarska sredstva na računih, tolarski depoziti na odpoklic, devizna sredstva in depoziti, denarna sredstva na posebnih računih za posebne namene, tolarska sredstva na depozitnih računih in devizna sredstva na depozitnih računih.

Zaloge so praviloma sredstva v opredmeteni obliki, ki bodo porabljena pri ustvarjanju proizvodov ali opravljanju storitev oziroma pri proizvodjanju za prodajo ali pa prodana v okviru rednega poslovanja. Med zaloge štejemo material, drobni inventar, nedokončano proizvodnjo in polproizvode, dokončane proizvode in trgovsko blago ter druge zaloge.

Dolgoročne terjatve iz poslovanja sestavljajo predvsem blagovni krediti, dolgoročno dani pravnim in fizičnim osebam v državi ali v tujini, dolgoročni potrošniški krediti, dolgoročno dane varščine, dolgoročne terjatve iz finančnega najema in druge dolgoročne terjatve iz poslovanja organizacije. Dolgoročne terjatve so vse terjatve, ki zapadejo v obdobju, daljšem od leta dni.

Kratkoročne terjatve iz poslovanja so tiste, ki zapadejo v plačilo v roku, krajšem od enega leta. V bilanci stanja je potrebno dolgoročne terjatve, ki so že zapadle oziroma bodo zapadle v letu dni po datumu bilance stanja, izkazovati med kratkoročnimi terjatvami.

Aktivne časovne razmejitve so posledica potrebe po enakomernejšem izkazovanju poslovnoizidnih tokov (prihodkov, odhodkov in stroškov). Z aktivnimi časovnimi razmejitvami so zajeti kratkoročno odloženi stroški in prehodno nezaračunani prihodki.

Kratkoročne finančne naložbe sredstev so naložbe sredstev v druga podjetja z vnaprej določenim pogodbenim rokom vračila, ki ne sme biti daljši od enega leta. Pojmovati jih je mogoče kot kratkoročne terjatve iz financiranja z vnaprej določeno obveznostjo roka vračila in načina poravnave. Med kratkoročne finančne naložbe spadajo: kratkoročne finančne naložbe v kapital drugih podjetij, kratkoročno dana posojila, kratkoročni depoziti in varščine ter kratkoročne naložbe v odkupljene lastne vrednostne papirje.

Pred samo analizo obsega in strukture gibljivih sredstev bi dodal še razlage nekaterih pojmov, ki se bodo pojavili v Tabeli 7 na strani 31.

Kratkoročne terjatve do kupcev se v skladu s SRS 5 v začetku izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo tudi plačani. Pri določenih uporabnikih se za znesek

kratkoročnih terjatev do kupcev praviloma izkažejo prihodki. Obresti se lahko izkažejo kot posebna terjatev ali pa se obstoječi terjatvi pripišejo. Prvotno nastale terjatve se lahko kasneje s popravki vrednosti zmanjšajo, če se utemeljeno domneva, da ne bodo poravnane oziroma, da ne bodo poravnane v celoti. Potrebni odpisi terjatev, utemeljeni z ustreznimi listinami, se pokrijejo v breme oblikovanih popravkov vrednosti. Kratkoročne terjatve do kupcev se izkazujejo kot kratkoročne terjatve do kupcev v državi, kratkoročne terjatve do kupcev v tujini in popravek vrednosti kratkoročnih terjatev do kupcev.

Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta so terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta, za katere se sestavlja premoženjska bilanca države oziroma občine. Izkazujejo se kot kratkoročne terjatve do neposrednih uporabnikov proračuna države, kratkoročne terjatve do neposrednih uporabnikov proračuna občine, kratkoročne terjatve do posrednih uporabnikov proračuna države, kratkoročne terjatve do posrednih uporabnikov proračuna občine ter kratkoročne terjatve do Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ).

Kratkoročne finančne naložbe so kratkoročno dana posojila, naložbe v vrednostne papirje in druge finančne naložbe. S SRS 3 sta predpisani izkazovanje in merjenje kratkoročnih finančnih naložb. Te se v začetku izkazujejo po nabavni vrednosti, ki ji ustrezajo naložena denarna ali drugačna sredstva. V poslovnih knjigah se izkazujejo kot kratkoročne finančne naložbe v vrednostne papirje, kratkoročno dana posojila, kratkoročno dani depoziti in druge kratkoročne finančne naložbe.

Kratkoročne terjatve iz financiranja so terjatve za obresti, terjatve za dividende in deleže v dobičku ter druge kratkoročne terjatve iz financiranja.

Druge kratkoročne terjatve so terjatve do državnih in drugih institucij ter ostale kratkoročne terjatve iz poslovanja. Med drugimi kratkoročnimi terjatvami izkazujejo zavezanci za DDV tudi terjatve do države za vstopni DDV. V tej skupini se izkazujejo tudi popravki vrednosti ostalih kratkoročnih terjatev in vrednost prejetih menic.

Tabela 7 na strani 31 nam prikazuje obseg in strukturo gibljivih sredstev. V letu 2004 so gibljiva sredstva obsegala 643.355.000 SIT, leta 2005 pa se je njihova vrednost povečala za 5,8 % in je znašala 680.807.000 SIT. Največji delež med gibljivimi sredstvi so v letu 2004 predstavljala dobroimetja pri bankah in drugih finančnih institucijah (denarna sredstva na računih). Njihov delež je v letu 2004 znašal 77,19 %. V letu 2005 so imele največji delež med gibljivimi sredstvi kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta. Znašal je 80,33 % in se je glede na predhodno leto močno povečal. Spremembi med točko 2 in 4 (v Tab. 7, str. 32) sta med seboj povezani in sta posledica že omenjene spremembe kontnega načrta. Sredstva EZR so se v letu 2004 izkazovala med denarnimi sredstvi, v letu 2005 pa med kratkoročnimi terjatvami do uporabnikov enotnega kontnega načrta. Delež denarnih sredstev v strukturi gibljivih sredstev se

je v letu 2005 glede na leto 2004 malenkost znižal, vendar zagotavlja potrebna sredstva, ki so nujna za zadovoljivo finančno poslovanje Zavoda. Vrednost drugih kratkoročnih terjatev je narasla za 71,6 % zaradi terjatev za vstopni DDV, ki bo vrnjen Zavodu šele v naslednjem letu. Zavod je v obeh letih imel med gibljivimi sredstvi tudi kratkoročne terjatve do kupcev, kratkoročne terjatve iz financiranja in aktivne časovne razmejitev, katerih strukturni delež je majhen in tudi vrednost se med letoma ni bistveno spremenila.

Tabela 7: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) gibljivih sredstev zavoda Študentski domovi Ljubljani v letih 2004 in 2005

Vrsta gibljivih sredstev	2004	%	2005	%	INDEKS 2005/2004
1. Denarna sredstva v blagajni	383	0,06	337	0,05	88,0
2. Dobroimetje pri bankah in drugih finančnih ustanovah	496.613	77,19	21.338	3,14	4,3
3. Kratkoročne terjatve do kupcev	40.896	6,36	38.597	5,67	94,4
4. Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta	55.081	8,56	546.901	80,33	992,9
5. Kratkoročne finančne naložbe	2.299	0,36	1.935	0,28	84,2
6. Kratkoročne terjatve iz financiranja	227	0,03	126	0,02	55,5
7. Druge kratkoročne terjatve	34.357	5,34	58.959	8,66	171,6
8. Aktivne časovne razmejitve	1.992	0,31	1.912	0,28	96,0
9. Zaloge	11.507	1,79	10.702	1,57	93,0
9.1. Zaloge materiala	10.092	1,57	9.776	1,43	96,9
9.2. Zaloge blaga	1.415	0,22	926	0,14	65,4
GIBLJIVA SREDSTVA	643.355	100,00	680.807	100,00	105,8

Vir: Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31. 12. 2004 in 31. 12. 2005.

Zavodi morajo v knjigah ločeno izkazovati zaloge materiala in blaga, kar mora zagotavljati pregled zalog v skladišču in v uporabi. Drobnega inventarja se pri tem ne šteje kot zalogo in se ga v celoti odpiše ob nabavi. Delež zalog v skladišču je majhen, saj skrbijo za hitro obračanje zalog materiala. Vrednost zalog se je v letu 2005 glede na leto 2004 zmanjšala za 7,0 %. Zaloge materiala predstavljajo predvsem zaloge živil in pijač v Restavraciji ter material za vzdrževanje in čiščenje. Zaloge blaga so minimalne (npr. tobačni izdelki, majice, plakati).

Iz Tabele 8 na strani 32, ki nam prikazuje obseg in strukturo terjatev Zavoda, je razvidno, da je obseg terjatev Zavoda v letu 2005 znašal 645.806.000 SIT in se je v primerjavi z letom 2004 povečal kar za slabih 400 %. Največji delež pri povečanju terjatev so predstavljale kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta, kar je posledica sprememb izkazovanja postavk med proučevanima letoma.

Tabela 8: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) terjatev zavoda Študentski domovi v Ljubljani v letih 2004 in 2005

Vrsta terjatev	2004	%	2005	%	INDEKS 2005/2004
1. Dolgoročne terjatve iz poslovanja	1.434	1,09	1.223	0,19	85,3
2. Dolgoročne terjatve iz financiranja	/	/	/	/	/
3. Kratkoročne terjatve do kupcev	40.896	30,98	38.597	5,98	94,4
4. Dani predujmi in varščine	/	/	/	/	/
5. Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta	55.081	41,73	546.901	84,68	992,9
6. Kratkoročne terjatve iz financiranja	227	0,17	126	0,02	55,5
7. Druge kratkoročne terjatve	34.357	26,03	58.959	9,13	171,6
TERJATVE SKUPAJ	131.995	100,00	645.806	100,00	489,3

Vir: Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31. 12. 2004 in 31. 12. 2005.

Prav tako je iz gornje tabele razvidno povečanje drugih kratkoročnih terjatev, ki so se v letu 2005 povečale za 71,6 % glede na leto 2004, zaradi terjatev do države za vstopni DDV. Kot je razvidno iz tabele so se vse ostale terjatve zmanjšale. Največje relativno zmanjšanje je vidno pri kratkoročnih terjatvah iz financiranja, vendar gre za nizek absoluten znesek, saj predstavljajo komaj 0,02 % vrednosti vseh terjatev.

5.1.2 Analiza obveznosti do virov sredstev

Medtem ko nam sredstva dajejo odgovor na vprašanje kaj (kakšna sredstva, premoženje) neprofitna organizacija uporablja v poslovnem procesu, nam viri sredstev odgovarjajo na vprašanje od kod, t.j. čigava so sredstva, ki jih neprofitna organizacija uporablja (Žnidaršič-Kranjc, 1996, str. 69).

Do vseh virov ima organizacija obveznosti. Če je obveznost le v dobrem gospodarjenju, ne pa vračanju sredstev, govorimo o stalnih ali trajnih virih. Če je obveznost vračanja dolgoročna kot npr. pri dolgoročnih posojilih, govorimo o dolgoročnih virih in obveznostih. Kratkoročno posojilo ali pa dolžne zneske dobavitelju pa mora organizacija poravnati čim prej. Govorimo o kratkoročnih virih in obveznostih. Sredstva in viri oziroma obveznosti se morajo v celoti ujemati; sredstva so pokrita z viri (Pučko, Rozman, 1993, str. 77).

Po Slovenskih računovodskih standardih obveznosti do virov sredstev sestavljajo:

- kapital,
- dolgoročne rezervacije,
- dolgoročne obveznosti iz financiranja in iz poslovanja,
- kratkoročne obveznosti iz financiranja in iz poslovanja in
- pasivne časovne razmejitev.

Ker preučujemo zavod, ki izvaja nepridobitno dejavnost, moramo biti spet pozorni na postavke bilance stanja²¹, ki so določene s Slovenskimi računovodskimi standardi. Tako ne bom predstavil osnovne terminske razlage, ampak bom v nadaljevanju predstavil postavke, ki se tičejo Zavoda. Kot sem že omenil, postavke bilance stanja določajo: Zakon o računovodstvu (2002), Slovenski računovodski standard 36 (2006) in Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (2003).

Zaradi lažje razlage, obveznosti do virov sredstev razdelimo na:

- kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitev,
- lastni viri in dolgoročne obveznosti.

5.1.2.1 Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitev

Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitev sestavljajo:

Kratkoročne obveznosti za prejete predujme in varščine so dobljeni predujmi, ki jih plačajo kupci za bodočo dobavo proizvodov, blaga ali storitev, in še niso poračunani z vrednostmi dobavljenih stvari ali opravljenih storitev.

Kratkoročne obveznosti do zaposlenih so obveznosti do zaposlenih za plače, nadomestila in druge prejemke iz delovnega razmerja ter z njimi povezani davki in prispevki.

Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev se v začetku izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin (računov, pogodb) ob predpostavki, da upniki zahtevajo njihovo plačilo. Izkazujejo se kot kratkoročne obveznosti do dobaviteljev v državi, kratkoročne obveznosti do dobaviteljev v tujini, kratkoročne obveznosti za nezaračunano blago in storitve, kratkoročni blagovni krediti, prejeti v državi, in kratkoročni blagovni krediti, prejeti v tujini.

Druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja so kratkoročne obveznosti iz poslovanja do državnih in drugih institucij, kratkoročne obveznosti na podlagi izdanih menic in drugih plačilnih instrumentov, obveznosti za DDV in druge kratkoročne obveznosti. Kot druge kratkoročne

²¹ Glej prilogo 3, kjer je predstavljena vsebina bilance stanja opredeljena po SRS 36.

obveznosti se obravnavajo obveznosti za čista izplačila po pogodbah o delu in avtorskih pogodbah, obveznosti na podlagi odtegljajev od plač in podobno.

Kratkoročne obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta so obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta, za katere se sestavlja premoženjska bilanca države oziroma občine. Izkazujejo se kot kratkoročne obveznosti do neposrednih uporabnikov proračuna države, kratkoročne obveznosti do neposrednih uporabnikov proračuna občine, kratkoročne obveznosti do posrednih uporabnikov proračuna države, kratkoročne obveznosti do posrednih uporabnikov proračuna občine, kratkoročne obveznosti do ZZZS in ZPIZ.

Kratkoročne obveznosti do financerjev so kratkoročno prejeti krediti ter krediti na podlagi izdanih kratkoročnih vrednostnih papirjev.

Kratkoročne obveznosti iz financiranja so opredeljene kot obveznosti za obresti in druge obveznosti iz financiranja.

Pasivne časovne razmejitve so za največ 12 mesecev vnaprej vračunani stroški oziroma odhodki in kratkoročno odloženi prihodki, ki se nanašajo na naslednje obračunsko obdobje. V bilančni postavki pasivnih časovnih razmejitev obrazca bilanca stanja so torej izkazani zneski vračunanih stroškov oziroma odhodkov, ki se nanašajo na obračunsko obdobje, za katero se sestavlja bilanca stanja, vendar zanje še nismo prejeli računa od dobavitelja storitve ali materiala ter prejeti ali zaračunani zneski, ki se nanašajo na prihodke, vendar strošek ali odhodek, katerega pokrivanju so ti zneski namenjeni, v obračunskem obdobju, za katero se sestavlja bilanca stanja, še ni nastal.

5.1.2.2 Lastni viri in dolgoročne obveznosti

Lastne vire in dolgoročne obveznosti sestavljajo:

Splošni sklad izkazuje znesek lastnih virov sredstev. V okviru te postavke se ločeno izkazujejo: sklad za neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva, sklad za finančne naložbe, sklad za unovčena poroštva, sklad za terjatve za sredstva, dana v upravljanje, sklad za namensko premoženje, preneseno javnim skladom in drugim pravnim osebam javnega prava, ki imajo premoženje v svoji lasti, splošni sklad za posebne namene ter splošni sklad za drugo.

Rezervni sklad se oblikuje za kreditna tveganja v javnih skladih. Po tretjem odstavku 62. člena Pravilnika o enotnem kontnem načrtu uporabljajo to skupino državni proračun in proračuni občin, ZPIZ in ZZZS ter javni skladi.

Dolgoročno razmejeni prihodki. V tej skupini se izkazujejo prihodki, ki se v skladu z računovodskimi standardi ne všttevajo med prihodke. Primeri, ko se pojavljajo podatki v tej

postavki obrazca bilanca stanja, so zelo redki, denimo prejem sredstev za pokrivanje stroškov raziskave, ki poteka dlje kot eno leto.

Dolgoročne rezervacije so rezervacije iz naslova donacij za osnovna sredstva, namensko dobljena sredstva za dolgoročno pokrivanje določenih stroškov ter dolgoročne rezervacije, oblikovane za tveganja in druge namene. Prikazujejo se ločeno po namenih, za katere so bile oblikovane.

Sklad premoženja v drugih pravnih osebah javnega prava, ki je v njihovi lasti. Posamezni sestavni deli sklada premoženja v javnih skladih so:

- sklad za neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva je znesek knjigovodske vrednosti teh sredstev, povečane za znesek neporabljene obračunane amortizacije in namenskih denarnih sredstev, prejetih za pridobitev tovrstnih sredstev ter zmanjšane za znesek neodplačanih posojil, najetih za nakup teh sredstev, in znesek sredstev neporabljene obračunane amortizacije in namenskih denarnih sredstev, prejetih za pridobitev tovrstnih sredstev, ter zmanjšane za znesek neodplačanih posojil, najetih za nakup teh sredstev, in znesek dolgoročnih rezervacij, namenjenih nadomestitvi stroškov amortizacije osnovnih sredstev, pridobljenih z donacijami;
- sklad za dolgoročne finančne naložbe je znesek knjigovodske vrednosti dolgoročnih kapitalskih naložb in neodplačanega zneska glavnice dolgoročno danih posojil;
- presežek prihodkov nad odhodki je presežek vrednosti aktive nad pasivo;
- presežek odhodkov nad prihodki je presežek vrednosti pasive nad aktivo;
- to podskupino uporabljajo določeni uporabniki, katerih dejavnosti ureja Zakon o visokem šolstvu, pa tudi pravne osebe javnega prava, ki niso uvrščene med posredne ali neposredne uporabnike proračuna.

Dolgoročne finančne obveznosti so tisti dolgoročni finančni krediti, ki zapadejo v plačilo v roku, daljšem od leta dni. Dolgoročni finančni krediti se v začetku izkažejo z zneski, ki izhajajo iz pogodb. Povečajo oziroma zmanjšajo se za prevrednotenje (revalorizacijo), če je določeno v pogodbi. Za znesek prevrednotenja se izkažejo finančni odhodki oziroma finančni prihodki.

Druge dolgoročne obveznosti so predvsem dolgoročni blagovni krediti z rokom zapadlosti v plačilo, daljšim od enega leta, in dolgoročne obveznosti iz finančnega najema.

Obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje. V okviru te skupine se ločeno zagotavljajo podatki za obveznosti za neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva, za obveznosti za dolgoročne finančne naložbe ter o presežku prihodkov nad odhodki oziroma presežku odhodkov nad prihodki. Posamezni sestavni deli te obveznosti so opredeljeni takole:

- obveznost za neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva je znesek knjigovodske vrednosti teh sredstev, povečane za znesek sredstev neporabljene

obračunane amortizacije in namenskih denarnih sredstev, prejetih za pridobitev tovrstnih sredstev, ter zmanjšanje za znesek neodplačanih posojil, najetih za nakup teh sredstev, in znesek dolgoročnih rezervacij, namenjenih nadomestitvi stroškov amortizacije osnovnih sredstev, pridobljenih z donacijami;

- obveznost za dolgoročne finančne naložbe je znesek knjigovodske vrednosti dolgoročnih kapitalskih naložb in neodplačanega zneska glavnice dolgoročno danih posojil;
- presežek prihodkov nad odhodki je presežek vrednosti aktive nad pasivo;
- presežek odhodkov nad prihodki je presežek vrednosti pasive nad aktivo.

Po 16. členu Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (2003) namenska sredstva za pridobitev osnovnih sredstev, prejetih iz javnofinančnih virov, povečujejo obveznost do vira sredstev. To obveznost povečujejo tudi zneski kupnine za prodana opredmetena osnovna sredstva, če je predpisano, da se sme kupnina porabiti le za določen namen.

Tabela 9: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) obveznosti do virov sredstev zavoda Študentski domovi v Ljubljani v letih 2004 in 2005

Vrsta obveznosti do virov sredstev	2004	%	2005	%	INDEKS 2005/2004
A. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI in pasivne časovne razmejitev	570.935	8,71	561.091	8,97	98,3
1. Kratkoročne obveznosti za prejete predujme in varščine ²²	3.521	0,05	3.786	0,06	107,5
2. Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	257.618	3,93	212.516	3,40	82,5
3. Druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja	53.316	0,82	41.201	0,66	77,3
4. Pasivne časovne razmejitev	256.480	3,91	303.588	4,85	118,4
B. LASTNI VIRI IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	5.984.005	91,29	5.697.500	91,03	95,2
1. Obveznosti za dolgoročne finančne naložbe ²³	20.607	0,31	20.144	0,32	97,8
2. Presežek prihodkov nad odhodki	25.302	0,39	76.977	1,23	304,2
3. Obveznosti za sredstva prejeta v upravljanje ²⁴	5.938.096	90,59	5.600.379	89,48	94,3
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV SKUPAJ (A+B)	6.554.940	100,00	6.258.591	100,00	95,5

Vir: Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31. 12. 2004 in 31. 12. 2005.

²² Zavod med kratkoročnimi obveznostmi za prejete predujme in varščine izkazuje predvsem varščine za prejete daljinske upravljalce za parkirišča ter predplačila kupcev in stanarin študentov.

²³ Obveznosti za dolgoročne finančne naložbe izhajajo iz bivšega stanovanjskega sklada – dolgoročno vezana sredstva.

²⁴ Stanje obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje, je usklajeno s stanjem terjatev za sredstva, dana v upravljanje pri ustanovitelju na podlagi uskladitvenega obrazca Ministrstva za finance, kjer je evidentirano stanje obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje, konec leta, povečanje in zmanjšanje osnovnih sredstev med letom ter znesek amortizacije, ki je bila knjižena v breme obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje.

Iz Tabele 9 na strani 36 je razvidno, da predstavljajo lastni viri in dolgoročne obveznosti približno 91 % vseh virov. Razmerje med lastnimi viri in dolgoročnimi obveznostmi ter kratkoročnimi obveznostmi in pasivnimi časovnimi razmejitvami se je med letoma 2004 in 2005 le malenkost spremenilo. V letu 2005 se je glede na predhodno leto povečala vrednost pasivnih časovnih razmejitev, in sicer za 18,4 %. Med pasivnimi časovnimi razmejitvami se izkazuje skladno s sprejetim finančnim načrtom sredstva za stroške beljenja, drobnega inventarja in investicijskega vzdrževanja, ker je poraba teh sredstev med letom neenakomerno porazdeljena. Med druge pasivne časovne razmejitve sodijo še sredstva študentov za internet, plačano dežurstvo, kazensko dežurstvo in sredstva Študentskega sveta stanovalcev. Prav tako se je povečal tudi presežek prihodkov nad odhodki za kar 204,2 %. Presežek prihodkov nad odhodki sestoji iz neporabljenega poslovnega izida preteklih let in tekočega leta. V letu 2005 so se glede na predhodno leto zmanjšale obveznosti do dobaviteljev (za 17,5 %) in tudi druge obveznosti iz poslovanja (za 22,7 %). Poudaril bi, da Zavod vse obveznosti do dobaviteljev poravnava v valutnih rokih.

Kratkoročno prejetih kreditov, kratkoročnih obveznosti iz financiranja in neplačanih prihodkov Zavod nima. Kratkoročne obveznosti do zaposlenih pa so v celoti poravnane.

5.1.3 Analiza plačilne sposobnosti in finančne stabilnosti

Bilanca stanja nam kaže celotno poslovanje organizacije, medtem ko nam značilnosti poslovanja kažejo razmerja med sredstvi, med posameznimi viri, kakor tudi razmerja med sredstvi in viri. Ta razmerja nam služijo za ugotavljanje finančne stabilnosti in plačilne sposobnosti organizacije oziroma zavoda.

Finančna stabilnost

Finančna stabilnost je finančno ravnotežje organizacije in je temeljni finančni cilj organizacije. Je izraz dolgoročne rentabilnosti in plačilne sposobnosti. Izrazimo jo lahko tudi s pojmom solventnost. Pomeni sposobnost pokrivanja zapadlih obveznosti organizacije na dolgi rok. Finančno stabilnost predstavljajo razmerja med dolgoročno vezanimi sredstvi in obveznostmi do dolgoročnih virov sredstev. Vrednost kazalca finančne stabilnosti mora biti približno ena, če hoče organizacija finančno stabilno poslovati. Če je vrednost kazalca manjša od omenjene priporočljive vrednosti, se bo organizacija zelo verjetno soočalo s problemom likvidnosti, saj del svojih dolgoročno vezanih sredstev financira s kratkoročnimi viri. Če je kazalec večji od vrednosti ena, ima organizacija prevelike dolgoročne vire sredstev, kar ni smotno, saj je angažiranih preveč lastnih virov sredstev (Pučko, 1998, str. 141). Osnovni kazalnik finančne

stabilnosti²⁵ organizacije je torej definiran kot razmerje med dolgoročnimi viri in dolgoročnimi sredstvi organizacije.

$$\text{finančna stabilnost} = \frac{\text{dolgoročni viri sredstev}}{\text{dolgoročno vezana sredstva}}$$

V Tabeli 10 je prikazan izračun finančne stabilnosti Zavoda.

Tabela 10: Izračun finančne stabilnosti zavoda Študentski domovi v Ljubljani v letih 2004 in 2005

Element	2004	2005	INDEKS 2005/2004
1. Dolgoročni viri sredstev (v 000 SIT)	5.984.005	5.697.500	95,2
2. Dolgoročna sredstva (v 000 SIT)	5.911.585	5.577.784	94,4
3. Količnik finančne stabilnosti	1,012	1,021	100,9

Vir: Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31. 12. 2004 in 31. 12. 2005.

Kot vidimo v Tabeli 10 je koeficient finančne stabilnosti v letu 2004 znašal 1,012, v letu 2005 pa se je zanemarljivo povečal na 1,021, kar pomeni, da je bil Zavod v obeh letih približno enako finančno stabilen. Zavod v celoti financira dolgoročna sredstva z dolgoročnimi viri.

Plačilna sposobnost

Plačilna sposobnost oziroma likvidnost organizacije je opredeljena z njegovo sposobnostjo tekočega poravnavanja obveznosti ob njihovi zapadlosti. Pove nam, v kolikšni meri je organizacija zmožna sprotno poravnati svoje dolgove oziroma finančne obveznosti. Plačilna sposobnost organizacije nam kaže razmerje med kratkoročnimi sredstvi in obveznostmi do virov kratkoročnih sredstev.

$$\text{plačilna sposobnost} = \frac{\text{kratkoročna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

Vendar je pri kazalnikih plačilne sposobnosti potrebno opozoriti na njihovo statičnost. Organizacija ima namreč lahko v določenem dnevu na razpolago dovolj likvidnih sredstev za poravnavo zapadlih obveznosti, vendar lahko že naslednjega dne, ko zapade v plačilo neka večja

²⁵ Finančno stabilnost tudi merimo z naslednjima kazalnikoma:

- *Stopnja samofinanciranja* nam pove, kolikšen del dolgoročnih sredstev podjetja je pokrit s kapitalom. Prikazuje nam sposobnost podjetja, da financira svoje poslovanje brez tujih finančnih sredstev. Določa jo razmerje med kapitalom in dolgoročnimi sredstvi.
- *Stopnja kreditne sposobnosti* nam prikazuje stopnjo kritja dolgoročnih sredstev z lastnimi in tujimi dolgoročnimi viri. Določa jo razmerje med dolgoročnimi viri financiranja in tujimi dolgoročnimi sredstvi.

obveznost, postane njegova plačilna sposobnost vprašljiva. Zato je likvidnost potrebno spremljati dnevno, saj služi kot samostojen kriterij za ocenjevanje bilance in naložb. Plačilno sposobnost organizacije lahko proučujemo z naslednjimi kazalniki (Pučko, 2004, str. 138):

- *količnik obratne likvidnosti* je opredeljen kot razmerje med obratnimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi; meri sposobnost organizacije, da uspe kratkoročne obveznosti poravnati v celoti s svojimi obratnimi sredstvi; optimalna velikost koeficienta naj bi bila 2;
- *količnik hitrega preizkusa likvidnosti* je opredeljen kot razmerje med kratkoročnimi sredstvi, zmanjšanimi za zaloge, in kratkoročnimi obveznostmi; njegova želena vrednost naj bi bila 1;
- *količnik denarne likvidnosti* je opredeljen kot razmerje med seštevkom denarnih sredstev in kratkoročnih vrednostnih papirjev ter kratkoročnimi obveznostmi; kazalec nam pove, koliko kratkoročnih obveznosti bi organizacija poravnala na dan zapadlosti s svojimi najlikvidnejšimi sredstvi.

V Tabeli 11 je prikazan izračun količnikov plačilne sposobnosti Zavoda.

Tabela 11: Izračun količnikov plačilne sposobnosti zavoda Študentski domovi v Ljubljani v letih 2004 in 2005

Element	2004	2005	INDEKS 2005/2004
1. Obratna sredstva (v 000 SIT)	643.355	680.807	105,8
2. Zaloge (v 000 SIT)	11.507	10.702	93,0
3. Denarna sredstva (v 000 SIT)	496.996	21.675	4,36
4. Vrednostni papirji (v 000 SIT)	/	/	/
5. Kratkoročne obveznosti (v 000 SIT)	314.455	257.503	81,9
6. Količnik obratne likvidnosti (1/5)	2,05	2,64	129,2
7. Količnik hitrega preizkusa likvidnosti ((1-2)/5)	2,01	2,60	129,5
8. Količnik denarne likvidnosti ((3+4)/5)	1,58	0,08	5,3

Vir: Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31. 12. 2004 in 31. 12. 2005.

V zgornji tabeli vidimo, da je količnik denarne likvidnosti zelo nizek, ki je v letu 2005 padel na raven 0,08 zaradi prikazovanja sredstev EZR med kratkoročnimi terjatvami do uporabnikov enotnega kontnega načrta. V letu 2004, ko so se ta sredstva izkazovala med denarnimi sredstvi, je bil količnik denarne likvidnosti sorazmerno visok (znašal je 1,58). Vendar ta kazalnik ne pove, ali je Zavod plačilno sposoben, saj upošteva le stanje na dan bilance stanja, čeprav Zavod sprti poravnava svoje obveznosti. Gre zgolj za prikaz razmerja med likvidnimi sredstvi v določenem trenutku in kratkoročnimi dolgovi. Količnik hitrega preizkusa likvidnosti se je povečal, in sicer iz 2,01 v letu 2004 na 2,60 v letu 2005. To pomeni, da je Zavod finančno sposoben, saj s

kratkoročnimi sredstvi v celoti pokriva kratkoročne vire financiranja. Prav tako se je povečal količnik obratne likvidnosti iz 2,05 v letu 2004 na 2,64 v letu 2005.

5.2 Analiza uspeha poslovanja

Uspeh poslovanja organizacije se prikazuje v izkazu uspeha, ki kaže ustvarjene prihodke in povzročene odhodke poslovnega leta, na podlagi katerih se ugotavlja poslovni izid. Poslovni izid javnega zavoda je lahko bodisi presežek prihodkov nad odhodki ali presežek odhodkov nad prihodki.

Izkaz prihodkov in odhodkov javnih zavodov je predpisan s pravilnikom o letnih poročilih. V izkazu prihodkov in odhodkov javnih zavodov se prikazujejo prihodki in odhodki pravne osebe v skladu z Zakonom o računovodstvu. Za javne zavode je pri ugotavljanju prihodkov in odhodkov pomembna predvsem določba prvega odstavka 16. člena Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov, ki določa, da javni zavodi ugotavljajo in razčlenjujejo prihodke in odhodke v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi²⁶, ki veljajo za nepridobitne organizacije. Ta določba pomeni, da določeni uporabniki pri ugotavljanju prihodkov in odhodkov obračunskega obdobja upoštevajo načelo nastanka poslovnega dogodka, pri členitvi stroškov, odhodkov in prihodkov na posamezne vrste pa pravila iz Slovenskih računovodskih standardov. Omenjeni člen Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov še določa, da pravne osebe pri razčlenjevanju in izkazovanju prihodkov in odhodkov upoštevajo tudi Pravilnik o enotnem kontnem načrtu.

Analiza izkaza prihodkov in odhodkov javnega zavoda kaže na kakovost dela v zavodu, omogoči popraviljanje posledic in preprečevanje vzrokov, ki bi vodili v neuspeh. Osnovni cilj javnega zavoda pa ni doseganje čim višjega presežka prihodkov nad odhodki, temveč z danimi, omejenimi sredstvi doseči maksimalne koristi in zadovoljstvo uporabnikov storitev javne službe. Ker pa javni zavodi izvajajo tudi tržne dejavnosti, je v delu poslovanja, ko gre za prodajo blaga in storitev na trgu, njihov cilj enak ciljem pridobitne organizacije (doseganje čim večjega presežka prihodkov nad odhodki). Poslovni izid javnega zavoda naj bi bil v delu, ko gre za opravljanje dejavnosti javne službe, pozitiven, vendar blizu nič. Če je negativen, se lahko na daljši rok posledice odrazijo v krčenju obsega redne dejavnosti, zniževanju kakovosti ter zmanjšanju zmogljivosti. Po drugi strani tudi visoko pozitiven poslovni izid opozarja na nepravilnosti v sistemu financiranja.

5.2.1 Analiza prihodkov

Pri prihodkih ločimo prihodke od poslovanja, prihodke od financiranja in izredne prihodke. Z analiziranjem sestave prihodkov želimo ugotoviti, kolikšen delež v celotnih prihodkih predstavlja določena vrsta prihodkov. Pred samo analizo bom opredelil posamezne značilnosti določenih vrst prihodkov.

²⁶ V prilogi 4 je prikazana oblika izkaza prihodkov in odhodkov po SRS 36.

Prihodke od poslovanja sestavljajo prodajne vrednosti prodanih proizvodov, blaga in materiala ter opravljenih storitev v obračunskem obdobju, če je realno pričakovati, da bodo plačane. Zavod izkazuje pod prihodki od poslovanja tri vrste prihodkov:

- prihodki od prodaje proizvodov in storitev²⁷,
- prihodki od prodaje materiala in blaga,
- prihodki Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

Prihodki od financiranja nastajajo v zvezi s terjatvami iz prodaje proizvodov, blaga in storitev ter v zvezi z dolgoročnimi in kratkoročnimi finančnimi naložbami²⁸.

Izredne prihodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu povečujejo izid rednega poslovanja. Kot izredni prihodki se štejejo tudi tisti, ki so dobljeni za poravnavo izgube iz prejšnjih poslovnih let, razen če gre za uporabo lastnih virov sredstev²⁹.

Prevrednotovalni poslovni prihodki se pojavljajo ob odtujitvah opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih dolgoročnih sredstev, kolikor njihova prodajna vrednost presega knjigovodsko, zmanjšano za morebitni prevrednotovalni popravek splošnega sklada iz naslova predhodne okrepitve sredstva. Kot prevrednotovalni poslovni odhodki se izkazujejo tudi odpisi obveznosti iz preteklih let in drugi prevrednotovalni prihodki.

V Tabeli 12 na strani 42 je prikazan obseg in struktura prihodkov Zavoda. Iz tabele je razvidno, da se prihodki med letoma niso spremenili. V letu 2005 so celotni prihodki obsegali 1.649.587.017,86 SIT. V strukturi prihodkov predstavljajo največji delež prihodki od poslovanja, ki so v letu 2005 predstavljali 98,57 % vseh prihodkov in se njihov delež med letoma ni bistveno spremenil. Finančni, izredni in prevrednotovalni prihodki v strukturi prihodkov predstavljajo približno 1 %. Če primerjamo podatke med letoma vidimo, da so najbolj narasli prevrednotovalni poslovni prihodki, in sicer za 118,6 %, vendar je njihov delež v strukturi zelo majhen. Prihodki Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo so narasli za 1,2 %. Prihodki od prodaje proizvodov in storitev so se v letu 2005 zmanjšali glede na leto 2004 za 0,6 %. Prav tako so se zmanjšali prihodki od prodaje materiala in storitev, in sicer za 5,7 %.

²⁷ Opozoril bi na dejstvo, da cene storitvam javnih služb določi ustanovitelj, v tem primeru država. Podlaga za določanje cene so stroški, kar pomeni, da se cene ne obikujejo prosto ob pogojih ponudbe in povpraševanja na trgu. Ustanovitelj tudi določi, koliko javnih sredstev bo javni zavod prejel za izvajanje storitev javne službe, in pri tem upošteva tudi, koliko sredstev bo javni zavod lahko pridobil s prodajo storitev javne službe na trgu.

²⁸ Med prihodke od financiranja sodijo vse obresti od kreditiranja kupcev, zamudne obresti kupcev zaradi prepoznega plačila obveznosti, obresti od danih posojil in depozitov ter prejeti zneski deležev v dobičku gospodarskih družb.

²⁹ Izredni odhodki so naštet v 45. členu Pravilnika o enotnem kontnem načrtu, ki določa, da se v tej skupini izkazujejo prejete kazni in odškodnine, nenamenske donacije, vračila preveč zaračunanih in vplačanih prihodkov iz preteklih let ter drugi izredni prihodki.

Tabela 12: Obseg (v SIT) in struktura (v %) prihodkov zavoda Študentski domovi v Ljubljani v letih 2004 in 2005

Vrsta prihodkov	2004	%	2005	%	INDEKS 2005/2004
A. Poslovni prihodki	1.630.264.541,00	98,83	1.625.978.300,51	98,57	99,7
1. Prihodki od prodaje proizvodov in storitev	1.268.032.851,07	76,87	1.259.966.650,26	76,38	99,4
2. Prihodki MVZT	355.513.250,40	21,55	359.675.647,68	21,80	101,2
3. Prihodki od prodaje materiala in storitev	6.718.439,53	0,41	6.336.002,57	0,38	94,3
B. Finančni prihodki	16.448.460,62	1,00	18.706.144,58	1,13	113,7
C. Izredni prihodki	1.213.997,05	0,07	1.299.229,63	0,08	107,0
D. Prevrednotovalni poslovni prihodki	1.648.002,67	0,10	3.603.343,14	0,22	218,6
PRIHODKI SKUPAJ	1.649.575.001,34	100,00	1.649.587.017,86	100,00	100,0

Vir: Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31. 12. 2004 in 31. 12. 2005.

5.2.2 Analiza odhodkov

Odhodki so nasprotje prihodkom in skupaj z njimi oblikujejo poslovni izid v določenem obračunskem obdobju. Odhodke opredelimo kot stroške, ki se nanašajo na prodane količine proizvodov ali storitev v obdobju, v katerem so pridobljeni prihodki. Stroške proučujemo zato, da bi spoznali pojavnne oblike stroškov Zavoda, njihove lastnosti in zakonitosti. Stroški so opredeljeni kot z nabavnimi cenami ovrednoteni potroški prvin poslovnega procesa, torej so cenovno izraženi potroški delovnih sredstev, delovnih predmetov, delovne sile in tujih sprotnih storitev, ki nastajajo v delovnem procesu v Zavodu.

Odhodki obračunskega obdobja so tisti znesek stroškov, nastalih v obračunskem obdobju, ter drugih stroškov, ki v skladu s sprejetimi računovodskimi pravili (ta določajo predpisi, računovodski standardi in pravila, ki jih v okviru možnosti, določenih s predpisi oziroma računovodskimi standardi, določi pravna oseba) o vštevanju stroškov v odhodke obračunskega obdobja vpliva na poslovni izid obračunskega obdobja. Ker določeni uporabniki opravljajo predvsem storitve lahko tudi rečemo, da so stroški, ki nastanejo v posameznem obračunskem obdobju, odhodki tega obračunskega obdobja, razen kadar se stroški v skladu s sprejetimi računovodskimi pravili vštevajo v odhodke v času, ki sledi obračunskemu obdobju (govorimo o razmejevanju stroškov prek usredstvenja, razmejevanju prek zadrževanja v zalogah gotovih proizvodov ali nadokončane proizvodnje ter razmejevanju prek aktivnih časovnih razmejitev).

Tako kot prihodki se tudi odhodki delijo na poslovne, finančne in izredne. Poleg teh imamo še prevrednotovalne poslovne odhodke in prevrednotovalne finančne odhodke.

Poslovni odhodki so poslovni stroški, ki so povezani s prodajo proizvodov, storitev, trgovskega blaga in materiala. Vključujejo:

- stroške materiala, ki so vrednosti porabljenega pisarniškega materiala, kuriva, porabljenega za ogrevanje, materiala in rezervnih delov, porabljenih za sprotno in investicijsko vzdrževanje, in porabljenega drobnega inventarja z dobo koristnosti do 12 mesecev, izdatki za nakup časopisov, periodične strokovne literature in drugih publikacij, ki nimajo trajnejše vrednosti, ter vrednosti porabljenih drugih podobnih materialov; sem sodi tudi vrednost porabljene električne energije, materialov za proizvodnjo energije (premoga, kurilnega olja...) in pogonskega goriva;
- stroške storitev, ki vključujejo najemnine za poslovne prostore, stroške storitev sprotnega in investicijskega vzdrževanja (razen tistih stroškov investicijskega vzdrževanja, za katerih pokritje smo v prejšnjih obračunskih obdobjih oblikovali dolgoročne rezervacije), stroške PTT, transportne stroške, stroške komunalnih storitev, stroške strokovnega izobraževanja, nadomestila za bančne storitve in storitve plačilnega prometa; kot stroški storitev se izkazuje le vrednost tistih storitev, ki so jih opravili drugi, vrednost storitev, ki jih opravi pravna oseba sama (na primer stroški vzdrževanja), pa se izkazujejo po izvornih vrstah stroškov, ki sestavljajo vrednost storitev (stroški dela, porabe materiala, amortizacija); sem sodijo tudi povračila stroškov na službenih potovanjih v državi ali v tujini (dnevnice, nočnin in stroškov prevoza), stroški po pogodbah o delu in pogodbah o avtorskem delu oziroma stroški storitev iz drugih pravnih razmerij (razen iz delovnega razmerja) s fizičnimi osebami, ki ne opravljajo teh del kot svojo registrirano dejavnost;
- nabavno vrednost prodanega blaga;
- stroške amortizacije; ki se v odhodkih določenega uporabnika izkažejo le v znesku, ki se pokrije iz prihodkov obračunskega obdobja; če se stroški amortizacije pokrijejo v breme obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje, ali dolgoročnih rezervacij, oblikovanih ob prejemu donacij v obliki osnovnih sredstev ali denarnih sredstev, namenjenih pridobitvi osnovnega sredstva, se v poslovnih knjigah sicer izkažejo, toda ker se pokrijejo v breme ustrezne obveznosti do vira sredstev, se v izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov ne prikažejo;
- stroške dela, med katere štejemo: plače, ki pripadajo zaposlenim, v kosmatem znesku; nadomestila plač, ki skladno z zakonom, kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi pripadajo zaposlenim za obdobje, ko ne delajo, v kosmatem znesku, ki bremeni organizacijo; dajatve v naravi, darila in nagrade zaposlenim ter zanje plačani ali njim povrnjeni zneski, ki niso v neposredni zvezi s poslovanjem; odpravnine, ki pripadajo zaposlenim, ko prenehajo delati; regres za letni dopust, povračila za prevoz na delo in za prehrano med delom, jubilejne in druge nagrade in solidarnostne pomoči;
- odpis sredstev in drugo; drugi stroški so stroški, ki jih ne moremo uvrstiti v nobeno od naštetih vrst stroškov, prav tako pa ne sodijo med izredne odhodke (na primer prispevek za stavbno zemljišče, davek od dobička pravnih oseb, štipendije dijakom in študentom in drugi podobni stroški).

Finančni odhodki nastajajo v zvezi z obveznostmi iz nakupa proizvodov, blaga in storitev ter v zvezi z najetimi dolgoročnimi in kratkoročnimi finančnimi posojili. Odhodki se v skladu z načelom nastanka poslovnega dogodka priznajo za znesek obresti, ki se nanaša na pretečeno obdobje. Tako sodijo med odhodke financiranja vse obresti od blagovnih kreditov, ki so nam jih odobrili dobavitelji, zamudne obresti zaradi prepoznega plačila obveznosti dobaviteljem in obresti od prejetih posojil.

Izredni odhodki so izgubljene vrednosti, ki se nanašajo na nastajanje proizvodov in storitev kot poslovnih učinkov. Nastajajo z izrednim zmanjševanjem sredstev ali z izrednim povečanjem obveznosti do virov sredstev (Hočevar, Igljučar, Zaman, 2000, str. 106). So neobičajne postavke, ki v obravnavanem obračunskem obdobju zmanjšujejo izid rednega poslovanja. To so na primer denarne kazni, odškodnine ali druge neobičajne postavke.

Prevrednotovalni poslovni odhodki se pojavljajo v zvezi z opredmetenimi osnovnimi sredstvi, neopredmetenimi dolgoročnimi sredstvi in obratnimi sredstvi zaradi njihove oslabitve³⁰.

Tabela 13: Obseg (v SIT) in struktura (v %) stroškov poslovanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani v letih 2004 in 2005

Vrsta poslovnih odhodkov	2004	%	2005	%	INDEKS 2005/2004
A. Stroški blaga, materiala in storitev	1.045.494.787,25	64,24	1.005.744.289,37	63,72	96,2
1. Stroški materiala	382.427.698,80	23,50	394.493.381,39	25,00	103,2
2. Stroški storitev	656.886.133,20	40,36	605.463.460,53	38,36	92,2
3. Nabavna vrednost prodanega materiala in blaga	6.180.955,25	0,38	5.787.447,45	0,36	93,6
B. Stroški dela	439.858.690,63	27,02	439.477.410,49	27,84	99,9
1. Plače in nadomestila plač	314.630.079,40	19,33	312.999.277,00	19,83	99,5
2. Prispevki za socialno varnost	65.929.222,31	4,05	64.948.852,46	4,11	98,5
3. Drugi stroški dela	59.299.388,92	3,64	61.529.281,03	3,90	103,8
C. Amortizacija	88.474.784,53	5,44	100.400.642,98	6,36	113,5
D. Davek od dobička	41.488,52	0,00	2.807.799,55	0,18	6767,7
E. Drugi stroški	53.707.570,46	3,30	29.938.034,09	1,90	55,7
POSLOVNI ODHODKI SKUPAJ	1.627.577.321,39	100,00	1.578.368.176,48	100,00	97,0

Vir: Izkaz prihodkov in odhodkov zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leti 2004 in 2005.

³⁰ Glede izkazovanja prevrednotovalnih poslovnih odhodkov, povezanih z osnovnimi sredstvi, je treba upoštevati posebnosti, izhajajoče iz ureditve računovodskega obravnavanja osnovnih sredstev, ki jih imajo določeni uporabniki v upravljanju. Izredni odpisi nabavne vrednosti dolgoročnih neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev ob odtujitvi ali izločitvi teh sredstev se namreč izkazujejo glede na način pokrivanja stroškov amortizacije: če določeni uporabnik zagotavlja sredstva za pokrivanje stroškov amortizacije iz prihodkov (strošek amortizacije je vštet v ceno storitve ali blaga), se izredni odpis nabavne vrednosti knjiži kot izredni odhodek, če pa se amortizacija pokriva v breme obveznosti do virov sredstev, se tudi izredni odpis nabavne vrednosti knjiži kot zmanjšanje teh obveznosti.

V Tabeli 13 na strani 44 so prikazani stroški Zavoda, kjer vidimo, da je vrednost poslovnih odhodkov v obeh proučevanih obdobjih ostala skoraj na enakem nivoju. Podrobnejša analiza poslovnih odhodkov kaže, da največji delež predstavljajo stroški storitev, ki jim sledijo stroški materiala in stroški dela. Struktura stroškov se med leti ni bistveno spremenila. Narasli so stroški amortizacije, zaradi vlaganj v opredmetena osnovna sredstva. Stroški dela so se povečali skladno z rastjo izhodiščnih plač v negospodarstvu in povečanjem dodatkov, kot to opredeljuje Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji.

Poleg poslovnih odhodkov bom v Tabeli 14 analiziral še finančne odhodke, izredne odhodke in prevrednostovalne poslovne odhodke.

Tabela 14: Obseg (v SIT) in struktura (v %) odhodkov poslovanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani v letih 2004 in 2005

Vrsta odhodkov	2004	%	2005	%	INDEKS 2005/2004
A. Poslovni odhodki	1.627.577.321,39	99,77	1.578.368.176,48	99,35	97,0
B. Finančni odhodki	4.206,37	0,00	662,43	0,00	15,7
C. Izredni odhodki	2.050.000,00	0,13	640.065,54	0,04	31,2
D. Prevrednotovalni poslovni odhodki	1.643.716,31	0,10	9.708.575,67	0,61	590,6
ODHODKI SKUPAJ	1.631.275.244,07	100,00	1.588.717.480,12	100,00	97,4

Vir: Izkaz prihodkov in odhodkov zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leti 2004 in 2005.

Iz Tabele 14 je razvidno, da je vrednost celotnih odhodkov v obeh proučevanih obdobjih ostala skoraj na enakem nivoju. Največji delež med odhodki so imeli poslovni odhodki, saj so v obeh letih predstavljali skoraj večino celotnih odhodkov. Ostale tri postavke so po deležih v celotnih odhodkih manj pomembne.

5.2.3 Analiza poslovnega izida

Rezultat poslovanja javnega zavoda je razlika med doseženimi prihodki in odhodki. Javni zavod lahko ustvari presežek prihodkov nad odhodki, vendar ga ne sme razporejati po svoji presoji, uporabi ga lahko le za opravljanje in razvoj dejavnosti. O načinu razpolaganja presežka prihodkov nad odhodki odloča ustanovitelj na predlog Sveta Zavoda. Prav tako o načinu in višini pokrivanja primanjkljaja, ki nastane pri izvajanju nalog, ki se financirajo iz sredstev proračuna in ga ni mogoče pokriti iz drugih razpoložljivih sredstev Zavoda.

Presežek omogoča Zavodu rast in razvoj, medtem ko izguba pomeni zmanjšanje razpoložljivih lastnih virov. Uspešnost poslovanja je potrebno spremljati in načrtovati, kar omogoča pravočasno ukrepanje in posledično zagotavlja boljše poslovanje organizacije.

V Tabeli 15 je prikazan poslovni izid Zavoda.

Tabela 15: Poslovni izid¹ zavoda Študentski domovi v Ljubljani v letih 2004 in 2005 (v SIT)

Vrsta prihodkov	2004	2005	INDEKS 2005/2004
1. Poslovni prihodki	1.630.264.541,00	1.625.978.300,51	99,7
2. Poslovni odhodki	1.627.577.321,39	1.578.368.176,48	97,0
A. Poslovni izid iz poslovanja	2.687.219,61	47.610.124,03	1771,7
1. Prevrednotovalni poslovni prihodki	1.648.002,67	3.603.343,14	218,6
2. Prevrednotovalni poslovni odhodki	1.643.716,31	9.708.575,67	590,6
B. Poslovni izid iz prevrednotovanja	4.286,36	- 6.105.232,53	/
1. Finančni prihodki	16.448.460,62	18.706.144,58	113,7
2. Finančni odhodki	4.206,37	662,43	15,7
C. Poslovni izid iz financiranja	16.444.254,25	18.705.482,15	113,8
1. Izredni prihodki	1.213.997,05	1.299.229,63	107,0
2. Izredni odhodki	2.050.000,00	640.065,54	31,2
D. Poslovni izid iz izrednega delovanja	- 836.002,95	659.164,09	/
Celotni prihodki (1A + 1B + 1C + 1D)	1.649.575.001,34	1.649.587.017,86	100,0
Celotni odhodki (2A + 2B + 2C + 2D)	1.631.275.244,07	1.588.717.480,12	97,4
PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	18.299.757,27	60.869.537,74	332,6

Opomba: ¹Prikaz poslovnega izida ni v skladu s teoretičnimi koncepti prikaza poslovnega izida. Zaradi lažjega (in skladnega s prejšnjimi analizami) analiziranja uspeha poslovanja, sem poslovni izid prikazal v štirih ločenih strukturah prihodkov in odhodkov.

Vir: Izkaz prihodkov in odhodkov zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leti 2004 in 2005.

Iz Tabele 15 je razvidno, da je Zavod v obeh letih ustvaril presežek prihodkov nad odhodki. V letu 2005 se je glede na predhodno leto povečal za 232,6 %, vendar znaša v primerjavi s prihodki v letu 2005 le 3,69 %. K povečanju presežka prihodkov nad odhodki je vplivalo predvsem povečanje poslovnega izida iz poslovanja. Tako je razlog za izkazovanje presežka prihodkov nad odhodki v letu 2004 racionalizacija stroškov poslovanja, predvsem stroškov ogrevanja. Razlog za izkazovanje presežka prihodkov nad odhodki v letu 2005 pa so prihodki od ekonomskih stanarin študentov³¹, višji finančni prihodki ter nižji stroški beljenja. Celotni prihodki so v letu 2005 glede na leto 2004 ostali nespremenjeni, medtem ko so se celotni odhodki zmanjšali za 2,6 %.

³¹ Pravno podlago za bivanje študentov v študentskih domovih predstavlja nastanitvena pogodba oziroma aneks k tej pogodbi. Na podlagi te pogodbe ima študent (ki izpolnjuje pogoje za subvencionirano bivanje) pravico do bivanja v študentskih domovih v Ljubljani. Na podlagi veljavne nastanitvene pogodbe se plačuje stanarina zmanjšana za znesek subvencije. V kolikor nastanitvena pogodba preneha (npr. z odpovedjo, sporazumno, s potekom časa za katerega je bila sklenjena), in študent še naprej biva v študentskem domu, mora plačati polno ceno oziroma ekonomsko stanarino.

5.3 Analiza uspešnosti poslovanja

Pri vsaki gospodarski dejavnosti velja splošno gospodarsko načelo. To temelji na doseganju čim večjega učinka z danimi sredstvi, predmeti in delom oziroma doseganju danega učinka s čim manjšimi sredstvi, predmeti in delom (Pučko, Rozman, 1993, str. 247). Uspešnosti gospodarjenja organizacij v določenem obdobju ne moremo ugotavljati le z uspehom poslovanja oziroma poslovnim rezultatom, kajti poleg določenega rezultata je pomembno tudi to, koliko sredstev in delovne sile smo za dosego tega rezultata angažirali.

Kot temeljne kriterije uspešnosti uporabljajo v organizacijah produktivnost dela, ekonomičnost poslovanja in rentabilnost poslovanja. Vsi trije omenjeni kriteriji so delna načela gospodarjenja, ki nam šele, ko jih obravnavamo vse tri hkrati, kažejo, kako se uresničuje uspešnost gospodarjenja v organizaciji.

Produktivnost dela kaže odnos med količino proizvodov in storitev ter med vloženim delom (Pučko, Rozman, 1993, str. 249). Lahko pa je definirana kot skupni prihodki na zaposlenega. Organizacija je poslovno uspešna, če je ugotovila na zaposlenega čim večji znesek skupnih prihodkov.

$$\text{Produktivnost dela} = \frac{\text{količina proizvodov in storitev}}{\text{količina vloženega delovnega časa}}$$

Zgornji obrazec produktivnosti nam pove, koliko enot poslovnih učinkov smo pridobili z enoto porabljenega dela. Produktivnost se torej poveča, če se poveča količina poslovnih učinkov po enoti delovnega časa ali če se potreben čas za proizvodnjo enote poslovnega učinka zmanjša.

Ekonomičnost ali gospodarnost poslovanja predstavlja primerjavo količine proizvodov in storitev s potrošenimi poslovnimi prvinami. Pove nam, koliko proizvoda ustvari ena denarna enota poslovnih prvin. Ekonomičnost torej kaže trošenje poslovnih prvin in je tehnično-tehnološki kazalec uspešnosti. Potrošene proizvodne tvorce pri tem izrazimo vrednostno kot stroške (Pučko, Rozman, 1993, str. 276).

$$\text{Ekonomičnost} = \frac{\text{vrednost pridobljenih dobrin}}{\text{porabljena vrednost poslovnih prvin}}$$

Rentabilnost poslovanja oziroma donosnost je opredeljena kot razmerje med dobičkom in zanj vloženim kapitalom. Donosnost lahko opredelimo z vidika organizacije ali pa z vidika lastnikov kapitala. Z vidika organizacije je zanimiva donosnost sredstev (ROA – return on assets), ki je predeljena z razmerjem med dobičkom in povprečnimi poslovnimi sredstvi. Z vidika lastnikov pa

je pomembna donosnost kapitala (ROE – return on equity) in je opredeljena z razmerjem med dobičkom in povprečno vloženimi sredstvi.

$$\text{Rentabilnost poslovanja} = \frac{\text{dobiček}}{\text{kapital}}$$

Pri tem kazalcu moram opozoriti, da so javni zavodi opredeljeni kot neprofitne organizacije, katerih cilj ne sme biti ustvarjanje dobička, ampak zagotavljanje določenih dobrin in storitev. Zato tudi ni v Tabeli 16 prikazanega izračuna rentabilnosti poslovanja, ki nam bi lahko sicer prikazala sposobnost Zavoda, da si sam zagotavlja vire sredstev za financiranje svoje rasti in razvoja.

Analize poslovanja se lahko razlikujejo po namenu analize in ekonomski določenosti namena glede na različne oblike poslovnih organizacij. Ne glede na to, da je temeljni cilj poslovanja neprofitne organizacije izpolnjevanje njenega poslanstva, je ta cilj dolgoročno ogrožen v kolikor ta organizacije ne posluje pozitivno. Da pa bi neprofitna organizacija z danimi sredstvi kar v največji meri dosegala svoje poslanstvo, mora sredstva trošiti kar najbolj ekonomično in opravljati storitve ob kar najvišji stopnji produktivnosti (Žnidaršič-Kranjc, 1996, str. 143). Zato bom v Tabeli 16 podrobneje analiziral ekonomičnost poslovanja, da bi ugotovil uspešnost poslovanja Zavoda in produktivnost dela, da bi ugotovil tehnično uspešnost Zavoda.

V Tabeli 16 prikazujem izračun kazalcev ekonomičnosti in rentabilnosti Zavoda.

Tabela 16: Izračun kazalcev ekonomičnosti in rentabilnosti zavoda Študentski domovi Ljubljani v letih 2004 in 2005 (v SIT)

Postavka	2004	2005	INDEKS 2005/2004
1. Poslovni prihodki	1.630.264.541,00	1.625.978.300,51	99,7
2. Celotni prihodki	1.649.575.001,34	1.649.587.017,86	100,0
3. Poslovni odhodki	1.627.577.321,39	1.578.368.176,48	97,0
4. Celotni odhodki	1.631.275.244,07	1.588.717.480,12	97,4
5. Povprečno število delavcev	105,3	103,0	97,8
6. Ekonomičnost 1 (1/3)	1,002	1,030	102,8
7. Ekonomičnost 2 (2/4)	1,011	1,038	102,7
8. Produktivnost (1/5)	15.482.094,41	15.786.197,09	102,0

Vir: Izkaz prihodkov in odhodkov zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leti 2004 in 2005.

Kazalnika ekonomičnosti 1 in 2, sta večja od 1, kar potrjuje, da Zavod posluje ekonomično. Oba kazalnika sta se v letu 2005 povišala glede na predhodno leto. V letu 2005 je kazalnik ekonomičnosti celotnih prihodkov znašal 1,038, kar pomeni, da je Zavod ustvaril 1.038 tolarjev

prihodkov na 1.000 tolarjev stroškov. Prav tako se je v letu 2005 glede na leto 2004 povečala produktivnost. V letu 2005 je vsak zaposleni ustvaril 15,78 milijona tolarjev prihodkov. Povečanje produktivnosti je rezultat večjega zmanjšanje povprečnega števila delavcev.

6 SKLEP

Javni sektor je pomembno področje gospodarskega življenja, ker proizvaja in zagotavlja proizvode in storitve, ki so širšega družbenega pomena. Mora biti organiziran tako, da nemoteno zagotavlja javne dobrine. Z javnim sektorjem so tesno povezane javne finance, saj se javni sektor v celoti ali pa delno financira iz njih.

Javni zavodi so posredni uporabniki državnega oziroma občinskega proračuna. So element javnega sektorja in se ustanovijo za opravljanje javne službe, ki jo opredelimo kot zbir tistih dejavnosti, ki so nujne za delovanje in razvoj družbe in se zaradi družbenega pomena opravljajo z intervencijo države. Cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička, temveč zadovoljevanje javnih potreb v javnem interesu.

Z zakoni, ki urejajo javne finance in javno računovodstvo, so opredeljene pravne osebe javnega prava, kamor sodi tudi Zavod. Temeljni pravni predpisi, ki urejajo področje delovanja so: Zakon o zavodih, Zakon o visokem šolstvu, Zakon o javnih financah, Zakon o računovodstvu, Slovenski računovodski standardi in številni pravilniki, med katerimi je najpomembnejši Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov.

Z analizo poslovanja lahko spoznamo poslovanje javnega zavoda. Cilj diplomskega dela je bil analizirati in proučiti poslovanje javnega zavoda Študentski domovi v Ljubljani v letih 2004 in 2005. Analize obstoječega stanja bilance kažejo, da je Zavod plačilno sposoben in finančno stabilen. Poslovanje Zavoda je ekonomično, kar dokazujejo izračunani kazalniki ekonomičnosti. Zavod kot nepridobitna organizacija s svojim delom zagotavlja pričakovane uspehe pri doseganju zastavljenih ciljev. Poslovanje je pozitivno in znotraj tega zadoščeno vsem zahtevanim zakonskim pogojem in usmeritvam ter navodilom ustanovitelja.

Svojo dejavnost opravlja v planiranih in dogovorjenih okvirih, izvaja podporno dejavnost kot dober gospodar ter izpolnjuje vse zahteve zakonodaje.

LITERATURA

1. Avsec Suzana: Analiza poslovanja podjetja Revoz s poudarkom na analizi nabave. Diplomsko delo. Maribor : Ekonomsko-poslovna fakulteta, 2004. 74 str.
2. Fabjančič Tatjana: Razvoj javnega sektorja Nove Zelandije. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 45 str., 4 pril.
3. Ferfila Bogomil et al.: Ekonomski vidiki javne uprave. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, 2002. 592 str.
4. Freeman Robert, Shoulders Craig: Governmental and Nonprofit Accounting: Theory and Practice. 4. izdaja. Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1993. 823 str.
5. Gala Timotej: Razvoj javnega sektorja v Italiji. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 42 str.
6. Hočevar Marko, Igličar Sandi, Zaman Maja: Osnove računovodstva. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2000. 469 str.
7. Igličar Aleksander, Hočevar Marko: Računovodstvo za managerje. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 1997. 423 str.
8. Kamnar Helena: Javni zavodi med državo in trgov. Ljubljana : Znanstveno in publicistično središče, 1999. 196 str.
9. Kavčič Bogdan: Poslovanje v javnem sektorju. Novo mesto : Visoka šola za upravljanje in poslovanje, 1999. 173 str.
10. Koletnik Franc: Analiziranje računovodskih izkazov. Maribor : Ekonomsko-poslovna fakulteta, 1995. 342 str.
11. Lane, Jan Erik: The Public Sector, Concepts, Models and Approaches. London : Sage, 2000. 357 str.
12. Možina Stane et al.: Management. Radovljica : Didakta, 1994. 1072 str.
13. Pučko Danijel: Analiza poslovanja. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 289 str.
14. Pučko Danijel: Analiza in načrtovanje poslovanja. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1998. 196 str.
15. Pučko Danijel, Rozman Rudi: Ekonomika podjetja, Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1993. 344 str.
16. Rosen s. Harvey: Public Finance. 5th edition. Singapore : McGraw-Hill, 1999. 608 str.
17. Rupnik Lado, Stanovnik Tine: Javne finance. 1. del: Javne finance v svetu. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1995. 196 str.
18. Trunk-Širca Nada, Tavčar Mitja I.: Management nepridobitnih organizacij. Koper : Visoka šola za management, 2000. 136 str.
19. Turk Ivan, Melavc Dane, Korošec Bojan: Uvod v računovodstvo. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2004. 599 str.
20. Virant Grega: Pravna ureditev javne uprave, Ljubljana : Visoka upravna šola, 1998. 229 str.
21. Zver Eva: Poslovanje in finančni viri javnih zavodov v letih 2001 in 2002. Delovni zvezek Urada RS za makroekonomske analize in razvoj. Ljubljana, 2003. 65 str.

22. Žnidaršič- Kranjc Alenka: Ekonomika in upravljanje neprofitne organizacije. Postojna : Dej, 1996. 233 str.

VIRI

1. Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31.12.2004.
2. Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31.12.2005.
3. Izkaz prihodkov in odhodkov zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leto 2004.
4. Izkaz prihodkov in odhodkov zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leto 2005.
5. Finančni načrt zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leto 2006.
6. Letno poročilo zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leto 2002.
7. Letno poročilo zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leto 2003.
8. Letno poročilo zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leto 2004.
9. Letno poročilo zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leto 2005.
10. Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS št. 54/0, 117/02, 58/03, 134/03, 34/2004, 75/2004, 117/2004, 141/2004, 117/2005).
11. Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS, št. 45/2005).
12. Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 134/2003, 34/2004, 13/2005).
13. Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov (Uradni list RS, št. 22/2001, 35/2006).
14. Program dela za leto 2006 zavoda Študentski domovi v Ljubljani. Ljubljana : Študentski domovi v Ljubljani, 2005. 16 str.
15. Razpis za sprejem in podaljšanje bivanja študentov v študentskih domovih in pri zasebnikih za študijsko leto 2006/2007.
[URL:http://www.mvzt.gov.si/fileadmin/mvzt.gov.si/pageuploads/doc/razpisi/razpisi_VS/SD_razpis2006-07.doc], 18.7.2006.
16. Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Študentski domovi v Ljubljani (Uradni list RS št. 29/2001).
17. Slovenski računovodski standardi 2006 (Uradni list RS, št. 118/2005).
18. Statistical Sources on Public Sector Employment. Paris : OECD, 1994. 177 str.
19. Statut zavoda Študentski domovi v Ljubljani, 2006.
20. Uredba o dodatni delovni uspešnosti v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 23/2004).
21. Uredba o javnem financiranju visokošolskih in drugih zavodov, članic univerz, od leta 2004 do 2008 (Uradni list RS, št. 134/2003, 72/2004, 4/2006).
22. Zakon o dodatni koncesijski dajatvi od prejemkov, izplačanih za občasna in začasna dela študentov in dijakov (Uradni list RS, št. 79/2003, 79/2006).
23. Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 42/2006, 60/2006).
24. Zakon o gospodarskih javnih službah (Uradni list RS, št. 32/1993).

25. Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 79/1999 124/2000, 79/2001, 30/2002, 56/2002).
26. Zakon o javnih naročilih (Uradni list RS, št. 39/2000, 102/2000, 2/2004).
27. Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 56/2002).
28. Zakon o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 67/1993, 99/1999, 64/2001).
29. Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/1991, 8/1996).

PRILOGE

Priloga 1: Podatki iz bilanc stanja za javni zavod Študentski domovi v Ljubljani za leti 2004 in 2005 (v tisočih tolarjev)

POSTAVKE	2004		2005
	Dejanski podatki	Inflacionirani podatki	Dejanski podatki
I. SREDSTVA			
A. Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju	5.778.675	5.911.585	5.577.784
Neopredmetena dolgoročna sredstva	21.571	22.067	23.859
<i>Popravek vrednosti neopredmetenih dolgoročnih sredstev</i>	<i>20.097</i>	<i>20.559</i>	<i>20.212</i>
Nepremičnine	8.641.473	8.840.227	8.657.254
<i>Popravek vrednosti nepremičnin</i>	<i>3.016.108</i>	<i>3.085.478</i>	<i>3.252.844</i>
Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva	1.331.775	1.362.406	1.392.297
<i>Popravek vrednosti opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev</i>	<i>1.216.181</i>	<i>1.244.153</i>	<i>1.259.834</i>
Dolgoročno dana posojila in depoziti	34.840	35.641	36.041
Dolgoročne terjatve iz poslovanja	1.402	1.434	1.223
B. Kratkoročna sredstva; razen zalog in aktivne časovne razmejitve	617.643	631.848	670.105
Denarna sredstva v blagajni in takoj unovčljive vrednostnice	374	383	337
Dobroimetje pri bankah in drugih finančnih ustanovah	485.448	496.613	21.338
Kratkoročne terjatve do kupcev	39.977	40.896	38.597
Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta	53.843	55.081	546.901
Kratkoročne finančne naložbe	2.247	2.299	1.935
Kratkoročne terjatve iz financiranja	222	227	126
Druge kratkoročne terjatve	33.585	34.357	58.959
Aktivne časovne razmejitve	1.947	1.992	1.912
C. Zaloge	11.248	11.507	10.702
Zaloge materiala	9.865	10.092	9.776
Zaloge blaga	1.383	1.415	926
AKTIVA SKUPAJ (A + B + C)	6.407.566	6.554.940	6.258.591
II. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV			
A. Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve	558.099	570.935	561.091
Kratkoročne obveznosti za prejete predujme in varščine	3.442	3.521	3.786
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	251.826	257.618	212.516
Druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja	52.117	53.316	41.201
Pasivne časovne razmejitve	250.714	256.480	303.588
B. Lastni viri in dolgoročne obveznosti	5.849.467	5.984.005	5.697.500
Obveznosti za neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva	5.804.590	5.938.096	5.600.379
Obveznosti za dolgoročne finančne naložbe	20.144	20.607	20.144
Presežek prihodkov nad odhodki	24.733	25.302	76.977
PASIVA SKUPAJ (A + B)	6.407.566	6.554.940	6.258.591

Vir: Bilanca stanja zavoda Študentski domovi v Ljubljani na dan 31.12. 2004 in 31.12. 2005.

Priloga 2: Podatki iz izkaza prihodkov in odhodkov za javni zavod Študentski domovi v Ljubljani za leti 2004 in 2005 (v tolarjih)

POSTAVKE	2004		2005
	Dejanski podatki	Inflacionirani podatki	Dejanski podatki
1. PRIHODKI OD POSLOVANJA	1.590.501.991,50	1.630.264.541,00	1.625.978.300,51
- Prihodki od prodaje proizvodov in storitev	1.237.105.220,85	1.268.032.851,07	1.259.966.650,26
- Prihodki MVZT	346.842.195,50	355.513.250,40	359.675.647,68
- Prihodki od prodaje materiala in blaga	6.554.575,15	6.718.439,53	6.336.002,57
2. FINANČNI PRIHODKI	16.047.278,65	16.448.460,62	18.706.144,58
3. IZREDNI PRIHODKI	1.184.387,37	1.213.997,05	1.299.229,63
4. PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI	1.607.807,48	1.648.002,67	3.603.343,14
A. CELOTNI PRIHODKI	1.609.341.465,00	1.649.575.001,34	1.649.587.017,86
1. STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV	1.019.994.914,39	1.045.494.787,25	1.005.744.289,37
- Stroški materiala	373.100.193,92	382.427.698,80	394.493.381,39
- Stroški storitev	640.864.520,23	656.886.133,2	605.463.460,53
- Nabavna vrednost prodanega materiala in blaga	6.030.200,24	6.180.955,25	5.787.447,45
2. STROŠKI DELA	429.130.429,86	439.858.690,63	439.477.410,49
- Plače in nadomestila plač	306.956.175,00	314.630.079,40	312.999.277,00
- Prispevki za socialno varnost delodajalcev	64.321.192,50	65.929.222,31	64.948.852,46
- Drugi stroški dela	57.853.062,36	59.299.388,92	61.529.281,03
3. AMORTIZACIJA	86.316.862,96	88.474.784,53	100.400.642,98
4. DAVEK OD DOBIČKA	40.476,60	41.488,52	2.807.799,55
5. DRUGI STROŠKI	52.397.629,72	53.707.570,46	29.938.034,09
6. FINANČNI ODHODKI	4.103,78	4.206,37	662,43
7. IZREDNI ODHODKI	2.000.000,00	2.050.000,00	640.065,54
8. PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	1.603.625,67	1.643.716,31	9.708.575,67
B. CELOTNI ODHODKI	1.591.488.042,98	1.631.275.244,07	1.588.717.480,12
PRESEŽEK PRIHODKOV (A – B)	17.853.422,02	18.299.757,27	60.869.537,74

Vir: Izkaz prihodkov in odhodkov zavoda Študentski domovi v Ljubljani za leti 2004 in 2005.

Priloga 3: Vsebina in oblika bilance stanja po SRS 36 (2006)

SRS 36.19. V bilanci stanja morajo biti sredstva in obveznosti do njihovih virov razčlenjeni vsaj takole:

Sredstva

A. Dolgoročna sredstva

I. Neopredmetena sredstva

1. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitev
2. Predujmi za neopredmetena sredstva

II. Opredmetena osnovna sredstva

1. Zemljišča
2. Zgradbe
3. Oprema
4. Druga opredmetena osnovna sredstva
5. Opredmetena osnovna sredstva v gradnji oziroma izdelavi
6. Predujmi za opredmetena osnovna sredstva

III. Dolgoročne finančne naložbe

1. Dolgoročne kapitalske naložbe
2. Dolgoročno dana posojila
3. Dolgoročni depoziti

IV. Dolgoročne poslovne terjatve

1. Dolgoročne poslovne terjatve do kupcev
2. Druge dolgoročne poslovne terjatve

B. Kratkoročna sredstva

I. Zaloge

1. Material
2. Proizvodi
3. Nedokončani proizvodi in storitve
4. Trgovsko blago
5. Predujmi za zaloge

II. Kratkoročne poslovne terjatve

1. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev
2. Druge kratkoročne poslovne terjatve

III. Kratkoročne finančne naložbe

1. Kratkoročne kapitalske naložbe
2. Kratkoročno dana posojila
3. Kratkoročni depoziti

IV. Denarna sredstva

C. Kratkoročne aktivne časovne razmejitve

Obveznosti do virov sredstev

A. Ustanovitveni vložek

1. Ustanovitveni vložek
2. Presežek iz prevrednotenja

B. Presežek prihodkov oziroma odhodkov

1. Presežek prihodkov
2. Presežek odhodkov
3. Presežek iz prevrednotenja

C. Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

1. Rezervacije
2. Dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Č. Poslovne obveznosti

1. Dolgoročne poslovne obveznosti
2. Kratkoročne poslovne obveznosti
3. Kratkoročne obveznosti do zaposlencev
4. Druge kratkoročne poslovne obveznosti

D. Finančne obveznosti

1. Dolgoročna posojila finančnih organizacij
2. Dolgoročna posojila drugih pravnih oseb
3. Kratkoročna posojila finančnih organizacij
4. Kratkoročna posojila drugih pravnih oseb

E. Kratkoročne pasivne časovne razmejitve

Priloga 4: Oblika izkaza prihodkov in odhodkov SRS 36 (2006)

SRS 36.20. Izkaz prihodkov in odhodkov oblikuje organizacija v stopnjah. Postavke, ki jih vsebuje, so vsaj tele:

A. Poslovni prihodki od opravljanja dejavnosti negospodarskih javnih služb (1 + 2 + 3 – 4)

1. Prihodki iz sredstev javnih financ
2. Drugi prihodki od opravljanja dejavnosti negospodarskih javnih služb
3. Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
4. Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje

B. Poslovni prihodki od opravljanja lastne dejavnosti (1 + 2 – 3)

1. Poslovni prihodki od opravljanja lastne dejavnosti
2. Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
3. Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje

C. Finančni prihodki

Č. Drugi prihodki

D. Celotni prihodki (A + B + C + Č)

E. Stroški blaga, materiala in storitev

1. Nabavna vrednost prodanega blaga
2. Stroški materiala
3. Stroški storitev

F. Stroški dela

1. Plače in nadomestila plač
2. Prispevki za socialno varnost zaposlencev
3. Drugi stroški dela

G. Amortizacija

1. Amortizacija, nadomeščena v breme dolgoročno odloženih prihodkov
2. Druga amortizacija

H. Rezervacije

I. Drugi stroški

J. Finančni odhodki

K. Drugi odhodki (E + F + G + H + I + J + K)

L. Presežek prihodkov (D – L)

M. Davek od dohodkov pridobitne dejavnosti

N. Čisti presežek prihodkov obračunskega obdobja (M – N)

O. Presežek odhodkov obračunskega obdobja (L + N – D)

P. Presežek prihodkov iz prejšnjih let, namenjen pokritju presežka odhodkov ali izbranih stroškov obračunskega obdobja